ХЯАГТЫН МИЛЛИОН ПҮҮД ТУШААГДАБА

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 224 (10592) | 1964 оной сентябриин 20, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

■ Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд 6200 га шэниисэ тарижа, гектарай 13 центнер ургаса хуряана.

■ Хүдэриин совхоз кукурузын баян ургаса абажа, 20 мянган тонно силос дараба.

★ ★

Хуряалгын чемпион — XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Дамдин Будадоржиев «С-6» комбайнаар 700 гектар хадажа, хуряажа, 8 мянга центнер таряа сохибо.

АЖАЛААР ТУЙЛАГДАҺАН АМЖАЛТА

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин таряашад гүрэндэ таряа тушааха, худалдаха социалис уялгаяа болзорhоонь урид дүүргэжэ, ажалай ехэ амжалта туйлаба. 1 миллион пүүд таряа худалдаха уялгатай байhан аад, **Эхэ оронойнмай амбаарта 1.100.000 пүүд ороохо таряан оруулагдаа.** Иигэжэ таряа тушааха жэлэй түсэб 133 процент дүүргэгдэбэ.

Һүүлшын гурбан жэлэй туршада колхоз, совхозууднай гүрэндөө 2 дахин ехэ таряа худалдадаг болоо. Энэмнай таряан ажалые интенсификациин замаар эрхилжэ, ургасын хойноhоо харууhалга hайнаар эмхидхэжэ, таряа талха ехээр абадаг болохын түлөө оролдоhоной ашаар туйлагдаа. Таряалангай талмайн хубаарилгые hайжаруулхын талаар ехэхэн ажал хэгдэhэн. 1961 ондо шэниисэ 31 мянган гектар таригдаhан байбал, 58 мянганда хүргэгдөө гэхэ гү, али хоёр шахуу дахин үргэдхэгдөө. Тэрэнтэй зэргэ ургаса багаар үгэдэг ургамалнуудай тарилга эрид доошолуулагдаа. **1961 ондо 46,2 мянган гектарта таряа таригдадаг байбал, энэ жэлдэ 82.000 гектарта хүргэгдэhэн.**

Һүүлшын 2—3 жэлэй туршада управлениин ажахынууд шэнэ газар элдүүрилхэ, таряалангаа уhалха, ороохото ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн ажал хэhэн байна. Энэ үедэ **11 мянга үлүүтэй гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ.** Нёдондо 22.000 гектар эртын, 25.500 гектар намарай наар хахалагдаhан байгаа. Управлениин ажахынууд гурбадахи жэлээ өөhэдынгөө сортовой үрэhөөр тарилга хэдэг болонхой. Иигэжэ баян ургасын үндэhэ hуури табигдажа, гүрэндөө таряа ехээр худалдаха арга олдоо hэн.

Байгша оной хабарай тарилга агротехническэ hайн саг болзорто, эмхитэйгээр үнгэргэгдэhэн, ороохото ургамалнууд сортовой үрэhөөр таригдаhан, ургасын хойноhоо харууhалга муу бэшээр эмхидхэгдэhэн байгаа. Эдэ бүгэдын ашаар hайн ургаса гараа. Жэшээлхэдэ, **Ранжуровай, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Родина» колхозууд дунда зэргээр гектарай 12—15 центнер ороохо таряа хуряана.**

Ороохо таряанай ажахыда мүнөө жэл түрүүшынхеэ хими хэрэглэгдэжэ эхилбэ. **4700 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаhан, 5200 гектарай буртаг үбhэн гербицидээр усадхагдаа,** Химиин ашa туhые Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой жэшээ дээрэ хаража үзэе. Эндэ минеральна үтэгжүүлгын оруулагдаhан 140 гектарай га бүриhөө 5,5 центнер таряан ехээр хуряагдаа.

Манай управлениин ажахынуудай эрхэ байдалда таряалан уhалалга аргагүй ехэ удха шанартай. Ажахынууднай 24 мянган га уhалагдадаг газартай, тэрэнэй 5.500 гектарнь хахалагдадаг газар юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ Загастайн, Жаргалантын, Харганаагай, Сагаан голой уhалалгын системэнүүд шэнэдхэгдэн заhабарилагдаа, хэдэн арбаад гидротехническэ түхеэрэлгэнүүд баригдаhан юм. **Энэ жэлдэ 18 мянган гектар газар, тэрэ тоодо 3400 гектар таряалан уhалагдаhан.**

Хяагтын миллиондо XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой таряашад ехэхэн хубитаяа оруулаа. Тэдэнэр Эхэ орондоо 30.000 үлүүтэй центнер таряа худалдажа, түсэбөө хоёр дахин үлүүлбэ. Энэ колхозойхид үшөө 7 мянган центнер таряа худалдаха шэнэ уялга абаад, ажаллажа байна.

«Дружба» колхозой, Сэлэнгын совхозой ажалшад таряа тушааха социалис уялгаяа управлени доторoo түрүүлэн дүүргэжэ, ажалай hайн амжалта туйлабад. «Дружба» колхозойхид сентябриин 10-да бэлэдхэлэй пунктда 20.627 центнер таряа тушаажа, түсэбөо 3.127 центнерээр үлүүлбэ. Сэлэнгын совхозойхид түсэбөө хоёр дахин үлүүлээ. Мүн Хяагтын, Химиин, Погранична совхозуудa, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Родина» колхозууд таряа тушааха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ.

Эдэ бүхы амжалтанууд имагтал механизаторнууд, автомашинануудай жолоошод болон бүхы таряашадай эршэтэ ажалай хүсөөр туйлагдаба. **Комбайнернууд Ф. Рыжков (Погранична совхоз), Б. Лудупов, Д. Будадоржиев (XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз), П. Очиртаров, Б. Нимаев, Н. Гунзынов (Сэлэнгын совхоз), И. Кожевников, А. Хлебников («Дружба» колхоз), Г. Цыбиков, С. Раднатаров (Хүдэриин совхоз) болон бусад олон нүхэд ажалдаа шалгараа.** Тиихэдэ колхоз, совхозуудай жолоошод Г. Михайлов, В. Власов, В. Карпухов, Л. Леснеев, Ю. Савельев, В. Прохоров гэгшэд таряа зөөлгэдэ hайнаар ажаллабад. Мүн Улаан-Үдын 1-дэхи АТХ-гай, Хяагтын «Сельхозтранс» ажахын жолоошод манай ажахынуудта ехэ туhа хүргэбэ.

Хуряалга дээрэ машина, техникэ бүлэглэн ашаглаха, түргөөр хадаха, сохихо шэнэ арганууд үргэнөөр хэрэглэгдээ. Сэлэнгын совхозойхид комбайнуудаа бүлэглэн ашаглаха талаар hайн дүршэлтэй болонхой.

Колхоз, совхозуудай коммунистнууд эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Тэдэнэр хуряалгын шиидхэхы участогуудта хубаарилагдан табигдаhан, таряашадай дунда ойлгуулалжын хүдэлмэри ябуулhан. «Сахилгаан», «Ажалай алдарай хуудаhануудые» гаргадаг байhан.

Аймагай колхозшигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд ургасаяа түргэн хуряажа, гүрэндэ овощ, хартаабха, саахарай свёкло болон мал ажалай продуктнуудые худалдаха түсэбөө болзорhоонь урдшалан дүүргэжэ, КПСС-эй ЦК-гай ноябрьда болохо Пленум нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна.

Д. БАИРБИЛИКТУЕВ,
Хяагтын хүдөөгэй үйлэдбэриин партийна комитедэй секретарь.

Гүрэндэ ороохо таряа худалдаха, тушааха социалис уялгаяа болзорhоонь урид дүүргэhэнэйнь түлөө КПСС-эй обкомой бюро болон Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаhан тогтоолой үндэhөөр иимэ ажахынууд республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ.

Хяагтын колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлени (Управлениин начальник П. Н. Иванов, парткомой секретарь Д. Ц. Баирбиликтуев, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ Д. М. Дагбаев, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Н. А. Полынцев);

Хяагтын управлениин «Дружба» колхоз (түрүүлэгшэнь И. Ф. Иванов, парткомой секретарь И. Ф. Осеев, главна агроном А. Филиппов, комсомолой секретарь В. Д. Жамбалов);

Хяагтын управлениин «Родина» колхоз (түрүүлэгшэнь И. Р. Агафонов, парткомой секретарь К. Н. Бурдуковский, главна агроном Ф. С. Пашкова, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Н. Я. Степанов);

Хяагтын управлениин Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь А. Н. Соковиков, парткомой секретарь Э. Б. Ранжуров, главна агроном Г. Г. Гунсурунов, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь В. Ф. Максимов);

Хяагтын управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь П. Ц. Хайдапов, парткомой секретарь Н. Г. Бадмаев, главна агроном В. Д. Николаев, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Д. Г. Базаров);

Хяагтын управлениин Хүдэриин совхоз (директорынь Н. Ф. Елизов, парткомой секретарь Ц. Д. Цырендоржиев, главна агроном Н. Г. Соболев, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь И. Ц. Жамьянов);

Хяагтын управлениин Хяагтын совхоз (директорынь Л. А. Афанасьев, парткомой секретарь Н. К. Касаточкин, главна агроном И. Д. Таряшинов, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь В. М. Третьяков);

Хяагтын управлениин Погранична совхоз (директорынь Ф. И. Кушнарев, парткомой секретарь Д. Б. Очиров, главна агроном В. С. Шубин, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь В. А. Ким);

Хяагтын управлениин Сэлэнгын совхоз (директорынь Н. А. Мельников, парткомой секретарь А. Б. Дугаржапов, главна агроном В. Ф. Михайлов, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь М. В. Саломахина, рабочкомой түрүүлэгшэ Д. Н. Бадмадашиев);

Хяагтын управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь А. А. Бамбаров, парткомой секретарь С. Ж. Ламожапов, главна агроном В. Бальжинимаев, ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь В. Будажапов).

ХАБА ШАДАЛ ХАРУУЛАГДАА

Таряалан далайн онгосо—комбайнынне «мэдэлдээ» абажа, гайхамшагта хүсыень дүүрэн хэрэглэжэ hураха гээшэ хүлэгые hургаhантай адлишуу гээд hанагшаб.

Хэды жэлэй комбайн жолоододог болоhоор суг ажалладаг нүхэдтээ хамта машинаяа бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын түлөө бүхы хаба шадалаа гарганабди. Илангаяа энэ түүхэтэ жэлдэ ажалдаа эрид хубилалта хэхэ зорилго табяа hэмди. Часай оньhон мэтээр комбайнаа ябуулхые эрмэлзэн, нёдондоной хуряалгын hүүлээр лэ хамаг деталь, частьнуудынь тон шанартайгаар заhабарилагдаhан. Түргөөр эбдэрдэг, элэдэг, муудалаг хэрэгсэлнүүдынь hэлгэхэеэ запасной частьнуудые эртээнhээ бэдэржэ олоо hэмди.

Хуряалгын болзорые нэгэшье үдэрөөр хойшолуулангүйгөөр ажаллажа орогдоо. Тиигэжэ заhабаримнай шанар абаhаар харагдажа эхилээ hэн. Үглөөнэй 7—8 часhaa эхилээд, үдэшэ орой болотор мотоорой хүнхинөөн таhараагүй. Суудхэдээ 17—18 час хүрэтэр, хээрэ таряалан дээрэ эдеэлжэ ябаад, хоёр нормо, 24 гектар, бүри үлүүшье болгонобди. Часhaa байтагай минута бүхэмнай дууhан хараада абтанхай. Ажалай урда тээ, богонихон забhарлалгын үедэ, хүдэлмэриин hүүлээр лэ шүрэб, татуургануудыень заабол шангадхадаг, тоhододог, эбдэрхэеэ байhануудыень hэлгэдэг гээшэбди. Агрегадые даагша, юрын гашуун гэлеэхэ, бэеэ бэедээ ажалаа хаялсаха ушар үзэгдэдэггүй.

«Нэгэн бултанай түлөө, булта нэгэнэйнгөө түлөө» гэhэн коммунис гурим эрхэ бэшэ сахигдадаг.

Гэхэ зуура агрегадай гэшүүн бүхэн даабарита ажалайнгаа «нюусые» табан хургандаал мэдэхэ, ажалаа жэнщэдгүй hайнаар бүтээхэ, бусад нүхэдэйнгөө уялгые, хэрэгтэй үедэнь, дүүргэлсэхэ гэжэ оролдодог. Штурвальщик Савелий Ефимов, тракторист Нефифан Думнов гэгшэд дүршэл шадабаряараа мэргэжэлтэй комбайнерhaa дуталдахагүй. Манай агрегат ажалайнгаа эршэ улам шангадхажа, 400 гектар ургаса комбайнаар сэхэ хуряагаад ябана. Хуряалгаяа эсэслэн дүүргэхэ сагнай үглөө, мүнөө болонхойл даа.

Р. БУДАЦЫРЕНОВ,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздоГарма Будацыреновэй агрегат тодоржо гараа. Мүн тиихэдэ шударгы бэрхэ залуу комбайнер Роман Цыбикжаповай агрегадайхид баhал ана мана ябадаг. Зураг дээрэ: Роман Цыбикжапов (дундань), штурвальщик Савелий Ефимов. Нефифан Думнов гэгшэд халаанайнгаа даабари 2 дахин үлүүлэн дүүргээд, удаадахи ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

Д. ЧИМИТОВЭЙ фото.

ЗВЕНОНУУДАЙ ХҮСӨӨР

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлэн, манай совхозой хүдэлмэришэд ороохо таряанай, кукуруза, хартаабха болон бусад ургамалнуудай баян ургаса абаха зорилго урдаа табяад, усэд шангаар ажаллажа захалhан. Тиихэдээ нэн түрүүн таряалангаа бүхыдэнь оньhожоруулагдаhан түсэхэй звенонуудта хубаажа, тэдэнэртэй үйлэдбэриин договор баталаа hэмди. Тэрэ договорнууд дотор хэдэн звено хэды гектар газар даажа абаад, ямар ургаса туйлахаб, нүгөө талаhaa совхозой дирекци түсэбhөө үлүү абаhан ургасынь түлөө ямар түлбэри үгэхэб гэжэ бэшэгдэhэн юм.

Иимэ харюусалга бэе дээрээ даажа абахадаа механизатор бүхэн ажалдаа ондооходоор хандадаг болоhон, баян ургаса абахын тула газараа hайса элдүүрилхын хажуугаар тэрэнээ уhалха, үтэгжүүлхэ гэжэ оролдоhон байна. Тиигээд тарилгаяа эрхим болзорто үнгэргэжэ, ургасынгаа хойноhоо оролдосотойгоор харууhалhан. Эдэ бүгэдын ашаар совхозой поли дээрэhээ баян ургаса хуряагдажа байнхай.

Илангаяа манай кукурузашадай звенонууд урдань үзэгдөөгүй баян ургаса туйлаба. СССР-эй Верховно Соведэй депутат Радна Гонсорунов, кукурузашан Санжи Лыгдуновай звенонууд 3—4 метр үндэртэй, эдеэшэнтэhэн буурсагтай кукуруза ургуулаа.

Кукурузашадай оролдосото ажалай ашаар совхознай энэ жэлдэ 20 мянга гаран тонно силос даража, түсэбөө үлүүлбэ. Кукурузын иимэ ургаса абахын тула поли дээрэ 15 мянга гаран тонно наг шэбхэ гаргагдаhан, тарилгань бүхыдөө минеральна үтэгжүүлгэнүүдээр шанаржуулагдаhан юм.

Ороохо таряа ургуулха звенонууд алинь али гэшэгүй hайнаар хүдэлжэ гараа, булта нэмэлтэ түлөөhэндэ хүртэхэ. Тэдэнэртэй баталhан договорой ёhoop совхозой дирекци түсэбhөө гадуур абаhан ургасынь түлөө хоёр дахин ехэ түлөөhэ үгэхэ юм. Мүнөө жэл иимэ түлөөhэндэ хүртэхэгүй нэгэшье звено байхагүй.

Саашадаа газар таряалангаа ямар аргаар эрхилхэ ёhотой байhыемнай нэгэ иимэ баримта харуулжа үгэнэ. Баян-Булаг гэжэ газарта 1962 ондо шэниисэ тарихада гектарай 3,5 центнер ургаса абтаhан. Нёдондо эндэ горох таригдаа hэн. Мүнөө жэл энэ 70 гектар полиин хахадтань гектарай 2 центнер минеральна үтэгжүүлгэ (азотно) тарааhамнай гектарай 28,6 центнер шэниисэ хуряагдаа. Нүгөө хахадтань үтэгжүүлгэ тараангүй нэгэл адли үрэhөөр тарилга хэhэмнай гектарай 17,3 центнер ургаса абтаба. Энээн дээрэhээ харахада горохой hүүлээр, минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглээд тарилга хэхэдэ баян ургаса абтана гэжэ гаршална бшуу. Мүн уhанай газарта шэниисэ, кукуруза тарихада ашa урэ ехэтэй гэжэ харагдаа. Мүнөө совхознай дунда зэргээр гектарай зуугаад пүүд шэниисэ хуряана.

Байгша ондо уhанай газарта 170 га шэниисэ, 300 га кукуруза, 40 га саахарай свёкло таригдаhан. Эндэhээ хараата ехэ ургаса абтана. Мүнөө саахарай свёкло, хартаабхын тарилгые шулуун нүүрhэнэй зүйлөөр үтэгжүүлhэн байнабди. Энэнь баhал ашa урэ ехэтэй байба. Үтэгжүүлэгдэhэн, уhалагдаhан газарай га бүриhөө 130-аад центнер саахарай свёкло абтахаар.

Ургаса хуряалгын үедэ хура бороон орожо, hаад ехээр ушаруулбашье, манай механизаторнууд шэн зоригтойгоор хүдэлнэ.

Эдэ бүгэдын ашаар ороохо таряа гүрэндэ тушааха социалис уялгаяа үсэглэдэр дүүргээбди. Гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктда 14 мянган центнер таряа оронхой. Таряа тушаалган үргэлжэлhөөр. Мүн үрэhэ хүрэнгэ хаатдажа, сэбэрлэгдэжэ захалаа.

Н. ЕЛИЗОВ,
Хүдэриин совхозой директор.

НЭГЭШЬЕ МАШИНА ҺААТААГҮЙ

Комбайнуудhaa таряа, кукурузын ногоо hаадгүй зөөхэ, гүрэнэй бэлэдхэлэй пунктнуудта ороохо шэрэхэ хүдэлмэридэ автоажахымнай эдэбхитэйгээр хабаадаhан. Хяагтын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта манай 95 автомашина хүдэлнэ.

Ургаса хуряалгада хабаадаха автомашинануудаа hаадгүйгөөр хүдэлгэхын тула тэдэнээ hайса заhабарилhан, эрхимээр бэлдэhэн байгаабди. Тиигээд жолоошон бүхэндэ ашаа зөөхэ даабари хүргэгдэhэн, тэдэнэр өөhэдөө социалис уялгануудые абаhан.

Автомашина бүхэнние бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ хэрэгтэ анхарагдаа. Илангаяа силосэй ногоо автомашинаhaa буулгаха хүдэлмэри оньhожоруулагдаа. Мүн таряа ашаха, бэлэдхэлэй пунктда абаашаад буулгаха ажал машинын хүсөөр хэгдэнэ.

Колхоз, совхозуудта эльгээгдэhэн автомашинануудые байра дээрэнь техническэ талаар харууhалжа, эбдэрhыень заhажа байха зорилгоор хоёр автомастерской эмхидхэhэн байгаабди. Мастерской бүхэндэнь 5 слесарь табигдажа, тэдэнэрые автоколоннын начальнигууд ударидажа ябаа. Автоколоннын начальнигуудаар Иван Мальцев, Владимир Леонов гэгшэд ажаллаа. Автомашинануудай заhабари гол түлэб ажалда hаад хэхэгүйгөөр— эртэ, hүниндөө хэдэг.

Хуряалга дээрэ хүдэлжэ байhан жолоошодой хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр зохёогдоhон, тэдэнэй дунда политическэ хүдэлмэри ябуулагдаhан. Автоажахын парторганизациин секретарь, ажахын начальник саг үргэлжэ колхоз, совхозуудаар ябажа, жолоошодтоёо суглаан хэдэг, үнэн сэдьхэлhээ хөөрэлдэдэг байhан. Мүрысөөндэ эрхимлэгшэдтэ дамжуулгын 4 улаан вымпел барюулагдадаг байhан.

Мүнөө үедэ ажахымнай жолоошод даалгагдаhан колхоз, совхозуудтаа ажаллаhаар.

И. ОВСЯННИКОВ,
Хяагтын авто-ажахын ашаглалгын таhагай начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Нүхэр И. А. Игнатьевые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудта олон удаан жэлдэ hайнаар хүдэлhэнэйнь түлөө, 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Хориин совхозуудай үйлэдбэриин управлениин начальник нүхэр **Игнатьев** Илья Александровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан. 1964 оной сентябриин 15.

Илалтаартнай амаршалнабди, хяагтынхид!

С. Радхакришнантай Н. С. Хрущев, А. И. Микоян хөөрэлдэбэ

Индиин республикын президент доктор Сарвапалли Радхакришнантай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян сентябриин 18-да Кремль соо хөөрэлдөө.

Али алинайнгаа hонирходог асуудалнуудаар хани халуунаар үнгэрhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ тэдэнэр hанамжануудаа мэдэлсээ.

(ТАСС).

СОВЕТСКО-ИНДИЙСКЭ ХАНИ БАРИСААНАЙ МИТИНГ

Советско-индийскэ хани барисаанда, Индиин президент С. Радхакришнанай СССР-тэ ерээд байhанда зорюулагдаhан олон зоной хабаадалгатай митинг Москвада Кремлиин Ехэ ордон соо сентябриин 18-да болоо.

Советскэ Союзай ехэ хани доктор Сарвапалли Радхакришнан болон президенттэй суг ерэhэн Индиин бусад гүрэнэй ажал ябуулагшадые суглараашад халуунаар амаршалаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев болон бусад айлшадтай хамта митингын президиумдэ hуулгаа.

Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов митингые нээhэн байна.

Гадаадын оронуудтай хани барисаа, соёл культурын холбоо байгуулха совет бүлгэмүүдэй союзай президиумэй түрүүлэгшэ Н. В. Попова, Серго Орджоникидзын нэрэмжэтэ станок бүтээлгын заводой слесарь Н. М. Буркин, МГУ-гэй Зүүн зүгэй арадуудай хэлэ бэшэгэй институдай студентка В. Н. Макарычева совет олониитын зүгhөө доктор Сарвапалли Радхакришнание халуунаар амаршалаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян митинг дээрэ ехэ үгэ хэлээ.

Индиин президент доктор Сарвапалли Радхакришнанай үгэ хэлэхэдэнь, митингдэ хабаадагшад тэрэниие халуунаар угтаа.

(ТАСС).

Индиин президентын хүндэлэлдэ зорюулагдаhан уулзалга

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй правительство Кремлиин Ехэ ордон соо сентябриин 18-да уулзалга хэжэ, Индиин президент доктор Сарвапалли Радхакришнание хүндэлөө.

Советскэ Союзда айлшалжа ерэhэн манай хани барисаата Индиие толгойлогшодтой суг ерэлсэhэн Индиин айлшад уулзалга дээрэ байлсаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, Д. С. Полянский, Д. И. Ефремов, В. И. Поляков, Б. Н. Пономарев болон бусад совет хүтэлбэрилэгшэд уулзалга дээрэ байлсаа.

МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу, дипломадууд, журналистнууд айлшадай дунда бии байгаа.

(ТАСС).

Монтажнигууд Сергей Зудов (зүүн гарһаа), Виктор Никулин хоёр Баруун-Сибиринн металлургическа заводой комсомолшуудай домно баряа һэн. Мүнөө эдэ хоёр Алас-Дурна зүгэй металлургнуудта туһалхаяа эльгээгдэнхэй. ТАСС-ай фотохронико.

Партийно-гүрэнэй хиналтын дохёо

ГЕКТАРАЙ 2 ЦЕНТНЕР ТАРЯАН ГЭЭГДЭНЭ

Манай Зэдын управленидэхи партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй гэшүүд таряа хуряалтын үедэ колхоз, совхозуудаар ходоон ябажа, механизаторнуудай хэжэ байһан хүдэлмэриие шалгажа байдаг. Һаяхан «Октябрьский» совхоздо ошоһон, тэндэ комитедэй заседани үнгэргэжэ, ажалай дутуу дунданууды элирүүлһэн, ямар хэмжээнэй абтаһан тухай «Буряад үнэн» газетэдэ бэшэһэн байгаабди.

Мүнөө комитедэй гэшүүд Бургалтай нютагта ошоод байна. Эндэхи «Мир» колхоздо харалтай, һонирхолтой юумэн бии. Энэ жэлдэ орооһо тариянай баян ургаса ургуулагдаа. Механизаторнууд шэнэ ургасаяа богонихон болзорто хуряажа абахые оролдоношье. Колхозой гэшүүд энэ намар таряа тушаалгые эмхитэйгээр ябуулжа, абаһан уялгаяа дүүргэнхэй.

Тиигэбэшье хүдэлмэри дээрэнь дутагдалнууд ушарна бшуу. Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй гэшүүд ажахынуудта эмхидхэгдэһэн бүлэгүүд болон постнуудай хүдэлмэриие ударидажа, өөһэдынгөө эдэбхитэд—арадай хинагшадта түшэглэн, бүхы хүдэлмэреэ ябуулжа байхадаа ямар бригада, отделенинүүдтэ ажал яажа эмхидхэгдэнэб, хэн ажалдаа ямараар ханданаб гэжэ анхаржа ябадаг. Ниитын ажал гэдэргэнь татаха ямар нэгэ ушартай дайралдаа һаа, тэрэ доронь хэмжээ абахые оролдодог юм.

Бургалтайда ганса мүнөө ерээд байна бэшэбди. Энээнһээ урда, хабарай тарилгын үедэ, эндэ ерэхэдэмнай Ара-Мунхан гэжэ газарта шэниисэ тарилгдажа байгаа. Шанар муутайгаар тарилгаяа үнгэргэжэ байхадань, комитедэй нүүдэл заседани эндэ зарлагдажа, колхозой главна агроном нүхэр Б. Забанов, 2-дохи отделениие эрхилэгшэ Ш. Бадмаев, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир А. Очиров тэгшэд комитедэй зүгһөө шангаар зэмэлэгдээ һэн.

Энэ байдал тэдэнэй хүдэлмэридэ ехэ һургаал болохо байгаа гэжэ һанагдаһаншье юм. Тиимэшье байха ёһотой.Теэд мүнөө таряа хуряалтын харюусалгатай үедэ дахин дутагдалнуудай ушаржа байһаниинь гайхалтай. Ара-Мунхан гэжэ газарта дахин ерэхэдэмнай хуряалга шанар муутайгаар хэгдэжэ, орооһо тариян гээлтэ хоролтодо ехээр оруулагдажа байба. Энээниие комитедэй тэшүүд шалгажа үзөөд, колхозой хоёрдохи отделениин хүтэлбэрилэгшэдтэ дары усадхахыень һануулаа.

Тиигээд нүгөө 1-дэхи отделенидэ ошоходомнай орооһо таряан бүришье ехээр гээлтэ хоролтодо оруулагдажа байба. Обоото гэжэ газарта 60 гаран гектар таряан амяарлан хадагдаад, хуряагдажа байнхай. Баалнуудай суглуулагдан сохигдожо байха үедэнь тооложе гаргахадамнай га бүридэ 1,8—2,0 центнер хүрэтэр таряан гээгдэһэн байба. Энэ полидо комбайнернууд Б. Бадмаев, С. Цыденов, А. Бадмаев, А. Кабанов гэгшэд ажаллаа. Эдэнэр энгэ ажаллажа эхилһэн сагһаа хойшо шанарай түлөө тэмсээгүй ха юм. Тарияниинь узууараа дан үндэрөөр хадагдаһан, комбайниинь түргөөр ябуулагдаһан байгаа. Набтараар ургаһан таряае иигэжэ хадахада, залаанууд олоороо таһаржа унаһан, хожом суглуулан сохижо абахадань гээлтэ хоролтодо ороһон байна бшуу. Отделениин агроном нүхэр Цыренов, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир нүхэр Чердонов, отделениие эрхилэгшэ нүхэр Очиров гэгшэд комбайнернуудта шанга эрилтэ табяагүй, орооһо таряанайнгаа гээлтэ хоролтодо орожо байһые мэдэһээр байжа, хэмжээ абаагүй байха юм.

Энээнһээ гадна, үшөө ямар шалтагаанһаа боложо хуряалга муугаар хэгдэбэб гэбэл: механизаторнуудай дунда ажалай журам һулаар табигдаһан, техникэ зэмсэгүүдынь муугаар ашаглагдаһан байгаа. Комбайнернууд машинануудаа муугаар харууһалдаг, ажалдаа оройтожо гарадаг, мүн агрегадуудай поли дээрэ эбдэржэ һаатаха ушар 'али олон үзэгдэдэг байһан. Энээнһээ уламжалан, ажалай бүтээсэ бага: жэшээлхэдэ, сентябриин 5-һаа 10 болотор нэгэ комбайн дунда зэргээр үдэр соо 15 гектарай орондо 8 гектар хуряаһан байна. Хоёр халаанай хүдэлмэри эмхидхэгдээгүй. Анханһаа хойшо нимээр ажаллажа, хуряалгые гэдэргэнь татаһан. Түргөөр хуряагдажа абтаха таряан удаан саг соо байжа, гээлтэ хоролтодо ехээр ороно ха юм даа.

Тиихэдэ намарай паар хахалалга оройтожо байна. Энэ отделенидэ мянган га паар хахалагдаха аад, мүнөө үедэ ойроол 70 гаран гектар хахалагданхай. Тиигэхэдээшье шанарай түлөө тэмсэгдэнэгүй: гүйхэнөөр хахалагдана, далан гаргагдана, полиин заха-зуха жэгдэлэгдэнэгүй.

Эдэ бүгэдые хаража шалгаһанайнгаа һүүлдэ партийно-гүрэнэй хиналтын комитет зохихо хэмжээ абаба. Тус ажахын 1-дэхи отделениин агроном С. Цыренов, эндэхи тракторна бригадын бригадир Ц. Чердонов гэгшэд ажахыда ушаруулагдаһан бүхы гарза хохидолой 30 процент мүнгэ зөөриие түлэхэ болоо. Отделениие эрхилэгшэ нүхэр П. Очировта выговор соносхогдоо. Ажал хэрэгые муугаар эрхилжэ байһан колхозой главна агроном нүхэр Забанов, главна инженер нүхэр Ощепков тэгшэдтэ дутагдалнуудаа дары усадхаха талаар хэмжээ абахыень һануулагдаба.

Д. БАДМАЖАПОВ.
Зэдын управленидэхи партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо.

Эдир үетэн иигэжэ ажаллана, һурана

ЭРМЭЛЗЭЛ

Сентябриин нэгэнэй үглөө хэзээ хэзээнэйхиһээшье сэлмэг һаратай байба. Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй үдэшын зургаадахи һургуулиин үргэн һаруул зал болон коридорнууд хүн зоноор дүүрэшэнхэй, хүхюу омог зугаа хүнхинэнэ.

Уданшьегүй һуралсалай жэлэй түрүүшын хонхо ирагуу хүгжэм шэнгеэр шэнхинэжэ, булта суглараишад гол ехэ зал соо сугларнад. Энэ зал соо тон һаруул, хилээгүй үргэн огторгойн сээжэдэл салуу. В. И. Ленинэй дүрын нагада талада торгон хибэс бархадаар хушаатай столтой зэргэлһэн трибуна...

Дунда зэргын наһанай аад, тон хүнгэн ябадалтай эхэнэр элидхэлэй трибунада дүтэлжэ, сугларһан хүбүүд, басагадые һуралсалай шэнэ жэлээр амаршалха мүртөө, амжалта түйлажа, һайнаар ажаллахынгаа хажуугаар һайнаар һурахыень хүсэбэ. Тэрэнэй удаа тус һургуулиин директор нүхэр Трускон Халматов элидхэл хэхэнь гээд соносхобо. Газаада талаһаань харахада нилээн шэрүүн янзын, бууралтанаһан толгойтой хүнэй трибунада дүтэлжэ, үгэеэ эхилхэдэнь, зал соо аляаһанай ниидэхэнь дуулдахаар шэмээгүй болоно. Багшанарай коллективые президиумдэ гарахыень уряад, булта багшанарай һууринуудаа эзэлхэдэнь, нэгэ бага дуугай зогсожо байһан аад:

— Улаан туг хүндэлэн бодохыетнай гуйнаб, — гээд аалихана аад, омогоор хэлээд, хүнүүдэй дээгүүр урагшаа шэртэн зогсобо. Энэ шэмээгүй байдалые эбдэн, солгёон хүгжэм зэдэлжэ, булта суглараишад гэдэргээ эрьешэбэд. Тус һургуулиин эрхим һурагша, локомотив хабсаралгын цехэй слесарь Геннадий Ушаков Улаан туг дээрэ үргэнхэй, һүр жабхалантайгаар алхалан, һурагшадай дундуур үнгэржэ, сценын дэргэдэ булганай урда гүрбын зогсобо.

Геннадий Ушаков, Николай Николаенко... Олон даа, һурадаг, ажалладаг үетэн.

* * *

Түрэл болоһон заводойнгоо ногоон шэрэтэй проходнойн үргэн үүдэ татан, Геннадий үглөө бүри ажалдаа яарадаг. тиин цехһээ гаража ябахадань юундэшьеб уйдхартай шэнти байдаг. Мантан томо электровоз, тепловозууд үглөө бүри залуу Геннадий хүбүүе угтажа: «Түргэн бидэниие эмнышн даа, түмэр замаарнай холо руу шэглүүлэн табииш» гэһэндэл шэмээгүйнүүд, үргэн ехэ цехэй гэрэл доро зэргэлэн зогсонод. «Ялагар барюулһаань бүхөөр адхан, хүнгэн солбоноор дээгүүр доогуурнь дүүлижэ, электровозой гол ехэ утаһануудые эрхим һайнаар, зүбөөр холбожо, ашаглалгада оруулдагаараа шалгардаг хүбүүн юм»,— гээд мастер Погорелов Геные магтан хөөрэдэг.

...Ногоон набшаһата улянгирнуудай гэнэнхэн зугаа шагнан, һаруул сонхонуудаар электрын гэрэл адхаржа, хоёр дабхар байшан үүдээ үргэнөөр сэлин, Ушаков болон тэрэнэй олон нүхэдые угтадаг. Гурбан жэлэй саана Геннадий һургуулияа үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидээд, ЛВРЗ-гэй үдэшын һургуулида ерээ һэн. Үнэхөөрөө бүлэтэй, үхибүүдтэй болоһон хүндэ һурахань хүндэшэг шэнгеэр һанагдадаг, теэд энэ хүбүүн хүшэр хүндэ юумэнһээ айнгүй, тэрээнэй урдаһаа эрид шиидэнгеэр бодожо, ажалайнгаашье, һуралсалайнгаашье талаар нилээдгүй ехэ амжалта түйлаа. Геннадий хүбүүнэй һуралсажа байһан 7-дохи классайхид эрхим һайн сэгнэлтэтэй. Хэшээлһээ нэгэшье хожомдонгүй ябадаг дээрэһээ тус класс һургуулиингаа Улаан туг абажа суурхаба ха юм...

Тоогүй олон станогуудай ниржаганаан. Тойроод шорой тооһон. Шэрүүн байлдаанай газар дээрэ эгээл иимэ шууяатай, һүрөөтэй ёһотой даа. Урихан хүүхэнэй сэсэгүүдые ундалуулжа байһан шэнгеэр, дүүрэн шанагатай дүлэтэһэн шэрэмээр бэлэн болоһон хэбүүдые болгоомжотойгоор аад, угаа түргэнөөр шудхахадань, газарта адхарһан шэрэмһээ тоогүй олон ошонууд бутаран. залуухан хүбүүнэй харахан нюдэдые һаргаана. Энэмнай Генын нүхэр хүбүүниинь, Николай Николаенко гээшэ. Мүн лэ үдэшын һургуулиин эрхимүүдэй нэгэн.

— Һайнаар ажаллахада, һурахадашье хүнгэн даа, — гээд Коля угаа зохидхоноор энеэбхилнэ. — Түрүүндээ үнэхөөрөө хүшэр һэн, теэд ахалагша мастер Аркадий Сергеевич хаанашье ябахадам туһалдагшье, урмыемшье дэмжэдэг бэлэй. Тиигэжэ нёдондо жэл юһэдэхи класс дүүргэжэ, мүнөө арбадахи классай боһоо алхажа оронхойб.

Ажалһаа гараһаар һургуули тээшээ гэшхэлдэг. Эндэ сүлөөтэй сагаа үнгэргэхэдэнь аятайшье, хүхюуншье... Тиимэһээл һургуули руугаа Коля яарадаг.

...Николай Николаенкатай хамта мүн шэрэм шудхагшад — нүхэд Валерий Маркаклиннов, Владимир Суриков, Борис Мухлуев гэгшэд үдэшын һургуулида ябадаг. Иимэшүүлэй тоо үдэрһөө үдэртэ олон боложол байдаг даа. Энэ һургуулиһаа жэлһээ жэлдэ шэнэ шэнэ хүбүүд, басагад институт болон техникумдэ орожо, студент болодог.

Арбадахи класс эрхим һайнаар дүүргэһэн локомотив хабсаралгын цехэй слесарь Евгений Луговский Улаан тугай орденто Томскын политехническэ институтда һурана... Изак Родионов Хабаровскын металлургическа институтда хабаяа туршана.

...Ногоон шэрэтэй хоёр дабхар томо ехэ байшан С. Орешковэй нэрэмжэтэ парктай зэргэлэн оршодог. Энэ байшангай үргэн үүдэнүүд үглөөгүүршье, үдэшэлэншье үргэнөөр сэлеэтэй, хонгёо хүхюу энеэдэ, зугаа энээгүүр зэдэлдэг. Теэд үдэрынь ажаллаад, үдэшэлэн һурахада аргагүй ехэ тэсэбэри хэрэгтэй тээшэл бэзэ даа. Үнэхөөрөө ажалбайдалай нэгэ жэгдэ урасхалые эбтэжэ, һаруул наран тээшэ зориһон үндэр ехэ эрмэлзэл энэ бшуу. Һурахынгаа хажуугаар бүхы сүлөөтэй сагтаа стул болон шкафнуудые бараниинь өөһэдөө хэжэ, классууд соогуураа табидаг, мүн лэ класс бүхэнөө ариг сэбэрээр, гансашье тооһоной сараагүйгөөр байлгадаг...

— ...Мүнөө жэлдэ манай һургуулида хэзээ хэзээнэйхиһээ олоор эдир хүбүүд, басагад ерээ. Энэ гон лэ һайшаалтай. КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэри соо арад зониие соёл сурталай талаар хүмүүжүүлхэ талаар шухала зорилгонууд табигдаа һэн шуу. Тэрэл зорилго бэелүүлгэдэ хүсэ шадалаа гамнанагүйбди, — гээд нүхэр Халматов элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Нёдондо жэлдэ арбадахи класс дүүргэһэн Валентин Перевозников сугларһан хүбүүд, басагадые амаршалаад, амжалта түйлахыень хүсэхэ мүртөө:

—Һайнаар ажаллаха үшөө бага, энээнэй хажуугаар һайнаар һураха ёһотойш, гэртээшье, үйлсэдэшье шадаал һаа хүндэ туһа хүргэхэ зэргэтэйш. Энэ хүн бүхэнэй коммунис ёһо, — гээд үгэеэ дүүргэхэдэнь, хонгёо хүгжэм зэдэлжэ, Гена Ушаков Улаан тугаа дээрэ үргөөд, зал соогуур үнгэрнэ. Электро-хонхо парихан шэнгэн аялгаар зэдэлжэ, класс бүхэнэй үүдэн үргэнөөр сэлигдэн, һуралсалай түрүүшын үдэр эхилээ һэн. Энэ һургуулиин һүниндөө яларан байһан сонхын доогуур халаандаа яаран ябахалаа:

— Манай совет хүн бүхэн мүнөө урагшаа, наран тээшэ, һара тээшэ эрмэлзэхэ, хүн бүхэн ухаан бодолоо гүнзэгырүүлхэ, урагшаа эрмэлзэхэ агууехэ эрхэтэй,— гэжэ ходол досоогоо шэбшэгшэб.

К. ЖАМЬЯНОВ,
ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн.
Улаан-Үдэ.

ОНОЛ АРГАЯА ОНШОТОЙ БОЛГОХО

БАРГАЖАН. (Телефоноор абтаба). Колхоз, совхозуудай партийна комитедүүдэй, эмхи зургаануудай партийна организацинуудай секретарьнарай семинар һаяхан үнгэргэгдэбэ.

Партийна организацинуудые хүдөөгэй парткомой зүгһөө ударидаха арга метод тухай эндэ ехэ хөөрэлдөөн болобо. Партийна комитедэй секретарь нүхэр **В. Б. Базаров** энэ асуудалаар элидхэл хээ.

Гол шухала зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ коммунистнуудые элсүүлхэ, тэдэнэрэй үүргэ харюусалга дээшэлүүлхэ—эдэ бүгэдэ хадаа партийна комитедэй арга методэй гол шэнжэ шанарынь болохо ёһотой гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Соёл сурталай хүдэлмэриие ажахын зорилгонуудтай тааралдуулан зохилдуулха хэрэгтэ мүн лэ гол анхаралаа табиха гэлсэһэн байна.

Болохоёо байгаа тоосоото һунгуулиин партийна суглаануудта бэлдэхэ, шэнэ эрилтын ёһоор политическэ һуралсал эмхидхэхэ тухай хүдөөгэй парткомой секретариин орлогшонор нүхэд **В. П. Шабагоров, А. Х. Филиппов** гэгшэд элидхэһэн байна. Арадай түлөөлэгшэд-шалгагшадай, постнуудай хүдэлмэри улам шангадхаха тухай партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Ч. Д. Дандаров** хэлэбэ.

Колхоз, совхозуудай парткомуудай, партийна организацинуудай секретарьнар семинар дээрэ үгэ хэлэһэн байна. Баян-Голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, мүн XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой партийна комитедүүдэй секретарьнар нүхэд **Баторов, Бадалаев** гэгшэд иимэрхүү һуралсал саг сагта эмхидхэхэ, ударидахы онол аргаяа оншотой болгохо тухай тогтон хэлэбэ. Партийна хүтэлбэрилгые улам һайжаруулха тухай бэшэншье хүнүүд хэлээ.

М. ЯКОВЛЕВ.
«Баргажанай үнэн» газетын редакторай орлогшо.

ЭБТЭЙ ХҮНҮҮДЭЙ АЖАЛ УРАГШАТАЙ

Энэ зураг дээрэ байгаашамнай ажахын тоосоото хонишодой бригадые даадаг тушаалтай хүн. Бригададань 6—7 хүн ажалладаг, зундаа, һургуулиин шабинарай тарахада, энэ коллективтэ бүри олон хүн болодог, ажалынь улам дэлисэтэй, хүхюутэй, сог залитай болодог. Тиин зунай сагта ажалшье ехэ байдаг ааб даа. Нэгэ иимэ үдэр энэ бригадынхидтай, ажалтайнь танилсагдаба.

Зунай нэгэ үдэр һэн. Бригадынгаа хүдэлмэрилэгшэдтэй ажалаа хэжэ байхадань, Чимит-Цырен Гомбоевтой уулзагдаба. Ажал тухайдаа, сугтаа хүдэлдэг нүхэд тухайдаа энэ хүн ярина.

Ажахын тоосоондо орожо, бэеэ даанги бригада болоһоор хэды жэл боложо байна. Нёдондо жэлэйнь, мүн байгша оной дүнгүүдээр хонишодой энэ бригадынхид түрүү зэргэдэ гаранхай.

Энэ жэлдэ 100 эхэ хониндоо 103 хурьга абажа томо болгоо. Абаһан 651 хурьгадаа туд бүриень 31 килограмм хүрэтэр түлжүүлээд тушаагаа. Энэмнай эрхим үргэ дүн болоно гээшэ бэзэ. Мяха абаха гэхэ гү, али хонин хурьга таргалуулха түсэбөө 200 гаран центнерээр үлүүлэн дүүргээ. Иигэжэ энэ бригадынхид 19 мянган түхэригэй олзо колхоздоо оруулаад байна. Мүн эдэнэрэй нёдондонойнь дүнгүүдэй үрэ ехэтэй байһые гэршэлһэн тоонуудые дурдаха болоо һаа олон байха. Теэд тиигэнгүй, нэгэл тоо тэмдэглэе. Бага гаргаша хээд, хямда продукци абадаг болонхойнууд. Энээнэй ашаар нёдондо эдэнэр 24 мянга гаран түхэригэй сэбэр олзо колхоздоо оруулаа бшуу. Хонин ажал эрхилдэг энэ бригадын абадаг гол шухала продукциинь нооһон мяхан хоёр болоно. Тиин эдэ хоёроо хямдаар абадаг болоо ха даа, юумэнэйнгээ оншыень оложо, ажахыгаа ашаг ехэтэй болгохо замда орожо байһыень гэршэлнэ ха юм. Иигэжэ энэ бригада найдамтай алхамаар урагшаа дабшана.

Коммунис ажалай ударник, энэ ахалагша хонишон хөөрэжэ байтараа, дэлюун үргэн дайда — нюдэ алдама Түгнынгөө тала хүдар шэртэнэ. Нэгэ бүлэг хонид гүбээгэй оройе хушан татаад бэлшээжэ ябана. Тэнгэриин шарай тиимэшье һайн бэшэ, набтагар набтагар үүлэнүүд нара халхалаадхина. Байд гээд лэ аадарлана. Үһатай түргэн аадарта туугдаад лэ, нюсэгэн хадые дабахаяа тэгүүлнэ. Эзэниинь — «түмэр моритой»— мотоциклтай хонишон хойноһоонь ошоод лэ тэхэрюулнэ.

Тэрэ үдэр ахалагша хонишон Ч-Ц. Гомбоев бригадынгаа бүхы хүнүүдтэй ехэ багагүй хонидоо угаахаяа колхозойнгоо центртэ ерэлсээ. Энэмнай хонишодто хэлэһээр креолинаар угаагдаһан хонидые бэлшээхэдэ, удаан саг соо аляаһа батаганаан халдадаггүй, амар ябадаг юм гэнэ.

Энэ бригадынхидай хүдэлжэ байһыень харахадаа, нүхэр Гомбоевой хөөрөөнһөөшье ойлгоходоо, ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шададаг байна гэжэ этигээб. Энээнэй ашаар лэ, эдэнэр иимэ амжалта туйладаг ха. Энэ бригадын гэшүүд бултадаа тус тустаа онсо даабаритай, тусхай участогай түлөө харюусадаг—иимэ шанга гуримтай. Нэгэ хүн тэжээлэй гаргашын түлөө, нүгөөдэнь хонидой, хурьгадай байра соо ариг сэбэр байлгахын түлөө харюусаха, гурбадахи хүн хёрхо нюдэн—нарай хурьгадые хараха мэтээр бригадын хонишод уялгаяа тон наринаар хубаанхай. Энэнь хүн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлдэг, бэе бэедээ хаялсаха ябадал гарадаггүй—ехэ һайн юм байна.

Энээндэ ахалагша хонишон Чимит-Цырен Гомбоевой шадабариие тэмдэглэлсэмээр. Түрэһэн нютагтаал уужам, даамгай абари зантай, хүхюу хошон үгэ зугаатай энэ хүнтэй хамта хүдэлхэдэ, бэедэ хүнгэн байгаа ёһотой даа гээд һананам. Энеэдэ зугаа гаргаха газартань энеэлдээд, эрилтэ хэхэ газартань эрилтэ хэдэг—иимэ хүтэлбэрилэгшэ байна. «Знамя Ленина» колхоздо хонишодой бүхы бригаданууд ажахын тоосоондо оронхой, бүхы юумэеэ өөһэдынгөө хүсөөр хэдэг—ажахын бэеэ даанги һалбаринууд болонхой. Энээнтэй хамта нүхэр Гомбоев ажалай түлбэри тухай өөрынгөө һанамжа бодомжо хэлээ. Нэгэ управлениин (Мухар-Шэбэрэй) ажахынуудта ажал ондо ондоогоор сэгнэгдэдэг (ажахы бүхэндэ расценкань ондоонууд). Тиимэһээ энэ ушар хүдэлмэрилэгшэдые гайхуулдаг, заримандаа гомдуулдагшье байна. Адли тоотой хонидые хаража байгаад, хоёр ондоо ажахынуудта ондо ондоо түлбэри абаха ушар хонишодые гайхуулангүй яахаб. Тиимэһээ үйлэдбэриин управлени энэ асуудалые хаража үзөө һаань зохисотой һэн.

Хонишодой бригадынхид үбһэ тэжээлээ өөһэдынгөө хүсөөр сум бэлэдхэдэг. Энэ хүдэлмэри мүнөө үргэлжэлһөөр.

Мүн хонидоо барагсаан шахуу үрэжүүлэнхэй. Үрэжүүлэгшын курса дүүргэһэн залуу хонишон Балдан-Доржи Бадмаев энэ хүдэлмэри эмхидхээ юм. Коммунис ажалай нэрэ зэргэтэй болохын түлөө мүрысэдэг, иимэ ажалша бэрхэ хүнүүд Харгааһата нютагта хүдэлжэ байдаг лэ.

Д. ЖУГДУРОВА.

Коммунис ажалай ударнигуудай слёдой урда тэ

Чимит-Цырен ГОМБОЕВ. С. ЦЫДЫПОВЭП фото.

Сагаан эдеэнэй һаба дүүрэн хэшэг

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Телефоноор абтаба). Борьёогой совхозой һаалишад һү һааха 9 һарынгаа түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ, 8390 центнер һү тушааба. Совхозой эрхим һаалишад Антонида Тимофеева 8 һарын туршада 3820 килограмм гэхэ гү, үнеэн бүриһөө 1590 килограмм. Валентина Попова энэ үе соо үнеэн бүриһөө 1864 килограмм һү һааһан байна.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Л. Ковшина, Е. Игумнова гэгшэд түрүү зэргэдэ ябана.

Д. ДОБДОНОВ.

Н. А. СЕМАШКЫН
түрэһөөр 90 жэлэй ойдо

БҮХЫ НАҺАЯА ПАРТИ БОЛОН АРАДТАА ЗОРЮУЛҺАН ХҮН

1919 оной нэгэ үдэр Лениндэ эльгээгдэһэн олон мэдээсэлнүүдэй дунда иимэ бэшэг бии байһан юм. «Эшэргэнэ тахалтай тэмсэхэ материалнуудые Урда фронт, Украина гээшэ абаашажа ябаһан нүхэр Вейсброд түрүүтэй санитарна онсо комиссиин маша яаралтай № 17009 эшелон тон удаан дабшана... Гүйха ушар юуб гэхэдэ: 1. Эшелониие шамдуулха тухай дары захиралта үгэхэ. 2. Энээниие онсо адагламжа дороо абаха. 3. Һаадта оруулһан шалтагаануудые мүрдэжэ, һаад тохёолдуулһан гэмтэй хүнүүдые Революционно трибуналай сүүдтэ үгэхэ.

Наркомздрав Н. Семашко».

Энэ бэшэгээр яаралтай хэмжээн абтаһан байгаа.

Эдэнэр—дэлхэй дээрэхи түрүүшын пролетарска гүрэнэй ударидагша, тэрэнэй дүтын хани, орон дотороо арадай элүүрые сахилгын хэрэг толгойлдог хүн—нягта холбоотойгоор ажалладаг байһан. Эдэнэй хани барисаниинь революциин хэрэгэй түлөө олон жэлэй хамтын тэмсэлэй түүхэтэй юм.

Николай Александрович Семашко 1874 оной сентябриин 20-до Орловско губерниин Ливенское тосхондо түрэһэн. Эдир наһанайнгаа ехэхэн хүбиие абгай Софья Семашкын буусада үнгэргэһэн байха.

Николай Александрович Москвагай университедэй студент-медик байхадаа, «Арадай ханишар» гэдэг хэд бэ, тэдэнэр социал-демократнуудта эсэргүүсэн, хайшан гэжэ тэмсэнэб?» гэһэн Ленинэй номые нюусаар уншаад, народнигуудай хэрэглэдэг аргань революциин хэрэгтэ хоротой, тиимэ хадань, ондоо замаар ябаха хэрэгтэй гэжэ ойлгоһон юм. Тэрэ ном бэшэһэн хүниие уданшьегүй бэеэрээ хараха, шэхээрээ шагнаха аргатай болоо һэн. 1895 оной намар Москвада народнигуудай ба марксистнуудай хоорондо үзэл буляалдаанай болоходонь, Петербургһаа хэрэгээрээ ерэһэн Ленин тэрэ буляалдаанда хабаадаһан.

Николай Семашкын нагаса Г. В. Плеханов энэ хүбүүнэй үзэл бодолой бүридэлгэдэ шухала үүргэ дүүргэһэн байха. «Түүхэ тушаа монистическэ хараа бодол хүгжөөлгын асуудал тушаа» гэһэн Плехановай номые уншажа, ородой марксистнуудай бүхэли үеын хүнүүд хүмүүжэһэн байдаг. Гэхэ зуура Ленинэй хараа бодолһоо Плехановай хадуурхада, аша хүбүүнэйнь зам нагасынхиһаа алгасаһан—үзэл бодолынь түрэл гаралай холбооноо дээшээ байһан.

Семашко студентнэрэй революционно эмхидэ хабаадаһанайнгаа түлөө өөрын Елец нютаг худар сүлэгдэһэн юм. Тэндэ байха болзороо дүүргээд, һуралсалаа үргэлжэлүүлхын тула Казань ошоһон байгаа. Москвагайхидаал адляар эндэшье нюуса кружогуудта ябадаг байба. Петербургын университедэй студентнэрые полициин сохиһоной харюуда орьёлһон студентнэрэй демонстрациие эмхидхэлсээ бэлэй.

Тиигэһэнэй түлөө баһал тушаагдаад, университедэй центрнүүдтэ байхань хориултай болоо һэн. Залуу революционер город шадар байрлажа, либеральна багшанарай зүгһөө дэмжэгдэн, экзаменуудаа барижа, врачай диплом абаһан байна.

Семашко Самарска губерниин Новоузенска уездэ үбшэнтэниие аргалһан, удаа тээнь Нижегородско губерни ошоһон намтартай. Эндэ, 1905 оной декабрь соо сормовско хүдэлмэришэдэй восстаниин болоходо, шархатагшадта туһа хүргэһэнэй түлөө дахинаа түрмэдэ ороо бэлэй. Тиигэбэшье ханинарайнгаа туһаламжаар сүлөөдэ гараад, хилын саана зугадаа. Тэндэ ябахадаа мүнгөөр дуталдажа ядарбашье, зоригоо хухараагүй, үзэл нэгэтэй олон нүхэдые олоһон байгаа. 1907 ондо Николай Александрович II Интернационалай Штутгартска уласхоорондын социалис конгрессто хабаадаһанай һүүлээр партийна хүдэлмэридэ бүри эдэбхитэйгээр хабаадаһан. Тиигэжэ байтараа гэнтэ дахин арестовалагдаа һэн. Энэ большевигэй толгой дээрэ урдынхиһаа үлүү ехэ аюул тохёолдоһон юм. Кавказай революционер Камо гэгшэ партияа мүнгэтэй болгохын тула Тифлистэхи хаанай һан жасада добтолбо. Энээнтэй дашарамдан, Росси дотор, хилын саана байһан бүхы большевигүүдые толгой тоолон арестовалжа эхилһэниинь элитэ. Арестовалагдаһан нэгэ эхэнэр Женевэдэхи нүхэдөө һэргылүүлхэм гээд, Семашкын нэрэ дээрэ түрмэһөө бэшэг эльгээһэн байгаа. Тэрээнһээ уламжалан, Тифлистэхи хэрэгүүдтэ хабаадаа ха гэжэ Семашкые һэжэглэһэн юм.

Россин хаанай правительство мүрдэхэ шалтаг олоод, энэ революционерые Швейцариһаа ябуулха эрилтэ табиһан байгаа. Швейцариин засагаархидай зүбшөөгөө һаань, саазалагдахаһаа ондоо зам үгы байһан.

Энэ бэрхэтэй сагтань Плеханов өөрынгөө аша хүбүүнһөө эсэслэн холодоһон юм. Арестовалагдаһан ашадаа туһалыт гэжэ хани нүхэдэйнь гуйхада, «Хэнтэй нүхэсэнэш, тэрэнэйнгээл ашые амсадаг шуу» гэжэ харюусаа һэн гэдэг. Мүн бусад меньшевигүүдшье энэ «гэмтэлһээ» холодохо гэжэ оролдоо.

Николай Александровичай тиигэжэ гэмнүүлээд түрмэдэ һууха да, нэгэ нүхэрынь гурбан мандарин асаржа үгэһэн байгаа. «Зоригоо бү хухара. Ленин ерээд, шиниие хэрэгээр ябажа байна» гэһэн бишыхан тэмдэглэл нэгэ мандаринай хальһан доторһоо гараа һэн гэдэг.

Владимир Ильич өөрынгөө үнэн шабиие абархын тула Швейцариин элитэ адвокадые уриһан, али болохо ондоошье туһа хүргэхэ гэжэ оролдоһон байгаа. Энээнэйнь ашаар Николай Александрович сүлөөлэгдөө һэн.

1908 оной эсэс багта Владимир Ильич, тэрээндэ үнэн партиецууд Париж ерэһэн юм. Тэрэ үеэр Семашкын журналис бэлиг шадабари элирэн харагдаа. Петербургын «Звезда» гэжэ партийна газетэдэ шанга статьянуудые бэшэһэн байха.

Лонжюмо тосхондо Ленинэй эмхидхэһэн партийна һургуулиин хүдэлмэридэ Николай Александрович эдэбхитэйгээр хабаадаһан. Владимир Ильич тэндэ политэкономёор, аграрна асуудалаар, Россидахи социализмын теори ба практикын асуудалнуудаар, харин Семашко—хүдэлмэришэдтэ хамаатай хуули, баруун оронуудтахи парламентаризм тухай, Россин дүүмын социал-демократическа фракциин хүдэлмэри тухай лекцинүүдые уншадаг байһан.

Ленин хани нүхэрэйнгөө тон зоримгойе, медицинын талаар ехэ эрдэм мэргэжэлтэй байһыень үндэрөөр сэгнэдэг һэн. Агуу ехэ Октябриин илаһанай удаа тэрэ үеын тон эрдэмтэй хүнүүдэй нэгэн, нугаршагүй зоригтой революционер Семашко Россин түүхэдэ анха түрүүн ороной бүхы медико-санитарна хүдэлмэри нэгэдхэһэн центрые, Наркомздравые толгойлоо бэлэй.

Элүүрые хамгаалдаг совет хүдэлмэрилэгшэдэй түрүүшын алхамай хойноһоо Ленин тон наринаар хинан харадаг, тэдээндэ туһалдаг, зүбшэл заабари үгэдэг байгаа. «Наркомздрав бүхы асуудалнуудаар Владимир Ильичтэ элидхэдэг, байһан юм. Медико-санитарна эмхинүүдэй нэгэдэл хамгаалха, эмхи гуримгүй ябадалда эсэргүүсэн тэмсэхэ талаар бидэндэ һургаал заабари үгэдэг бэлэй» гэжэ Семашко бэшээ һэн.

Сүүтэ эмшэн Семашкын оролдолго хүсэлэлгын ашаар аймшагтай үбшэнүүд үг үнгяараа усадхагдажа эхилһэн байгаа. Н. А. Семашко элүүр энхэ байдал эсэшэ сусашагүйгөөр номнодог пропагандист, бэе ма[...] хабадай талаар болбосоруулха даа[...] Совэдэй түрүүшын түрүүлэгшэ, «Совет физкультурын теори ба практика» гэжэ журналай редактор ба[...] һан. Тэрэнэй үүсхэлээр медицин[...] ехэ энциклопеди зохёогдожо хэблэгдэнхэй.

Феликс Дзержинскиин наһа ба[...] һанай һүүлээр Николай Александрович ВЦИК-эй дэргэдэхи үхибүү[...] комиссиие толгойлжо, харууһагүй үхибүүдэй хуби заяанай түлөө харюусалгые даадаг болоо бэлэй.

1930 ондо Н. А. Семашко Арад[...] гэгээрэлэй наркомой тушаал даахаа болижо, ВЦИК-эй Президиумдэ харюусалгатай хүдэлмэридэ ороһо[...] юм. Тиигэбэшье арадай элүүрые са[...]хиха хэрэгтэ урдынхидаал адляар ехэ оролдолго гаргадаг байгаа.

...1944 ондо, Николай Александровичай 70 наһанай ойн үдэр, М. Калинин Кремль соо Ленинэй ор[...] тэрээндэ барюулаа һэн. Тэрэ[...] һүүлээр табан жэл болоод, ленин[...] нарком наһа бараа бэлэй. Семаш[...] һүүлшынгээ үдэр болотор Медиц[...]ын эрдэмэй академиин кафедр[...] даадаг, педагогикын эрдэмэй ака[...]миин институтда хүдэлдэг байһа[...]

«Би гурбан хаанийе дабаһан, гу[...]бан революциие үзэһэн хүм. Бү[...] наһан соогоо хэйһэн юумынгээ тү[...] большевигүүдэй партида уялгата[...] Энэ парти намайе хүмүүжүүлэ[...] намайе хүтэлөө, тэрэнэй дура хүс[...]лөөр бүхы наһаяа элдээб» гэжэ Семашко өөр тухайдаа бэшэһэн байга[...]

Захар ДВОЙРИС.
(АПН).

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной сентябриин 20.

Ажалай жолоо жаргал олгоо

★

...унис парти, Совет засаг ...най социалис ажахыгаа ...үргэнөөр хүгжөөжэ, тэ... аша туһаар ажалшадай ...байдал болон соёл куль... дээшэлүүлхэ талаар аса... хэмжээнүүдые бэелүүл... ...эрээнэй бодото нэгэн бэе... ...үб гэхэдэ, үндэр наһатан... ...инвалидуудта болон ажал ...шадахаяа болиһон бусад... ...дта пенси түлэлгэ бо... Энээн тухай СССР-эй ...но Соведэй IV сесси дээ... дахинаа зүбшэн хэлсэг...

...лша араднай баяр омо... ...оо элирхэйлэн мэдүүлжэ ... лэ.

... хуудаһаяа дурсагдаһан ...да зорюулнабди.

★ ★

...РАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) Д. Я. Орлов, Н. Я. Воскобойни..., В. А. Шубин, А. П. Козулина. Хүл дээрээ байгшадынь Е. Г. ...ин, И. К. Волоколаков. Эдэнэр пенсидэ үнинэй гараһаншье ... олоной хэрэгтэ эдэбхитэй оролсоһоор. Октябрьска райгүйсэд... дэргэдэхи пенсионернүүдэй соведэй зүблөөнэй урда тээ эдэ... хөөрэлдэжэ һууна.

А. КУРТИГАЙ фото.

Нэрэ хүндэеэ залууһаа

Манай локомотив-вагон заһабарилгын заводто залуу, хүгшэншье хүдэлмэришэд олон даа. Минии хүдэлдэг локомотив хабсаралгын цехтэ аяар 700 гаран хүн ажалладаг. Һара бүхэндэ шахуу хүнүүдые пенсидэ үдэшэнэбди. Бидэ, залуушуул, энээнии харахадаа, заримдаа атаарханшье алдадаг гээшэбди.

Хори, тушан жэлдэ үнэн сэхээр ажаллажа, өөрынгөө хара хүлһэтэ ажалаар олоһон амаралтада гарахада ямар ехэ жаргал гээшэб! Манай цехтэ коммунис ажалай нэрэ зэргэ олготдонхой. Энэ үндэр соло алдараа унагаангүй, үшөө һайнаар хүдэлхые оролдодоно.

Би өөрөө гурбадахи жэлээ электрослесареэр ажалланаб. Дүй дүршэлтэй ахалагша мастер, коммунист Владимир Тимофеевич Даниленко намда олохон юумэ заажа үгөө. Ажал гээшэ хүнэй дали ургуулдаг, баяр түрүүлдэг юм байна гэжэ ойлгонхойб. Пенсидэ гаража байһан ажалша эдэ үбгэд шэнгеэр бүхы наһаяа үнэн сэхэ ажалай охин соо үнгэргэһэйб гэжэ хүсэгдэнэ.

Юрий БАЖЕЕВ,
ЛВРЗ-гэй локомотив хабсаралгын цехэй слесарь, коммунис ажалай ударник.

Манай эгээл дээдэ үг зорилго юуб гэхэдэ, коммунизм амжалтатайгаар байгуулха, ажалшадай ажана байдалые улам саашадань һайжаруулха хэрэг болоно. Энээндэ Коммунис парти болон Совет гүрэнэй үндэһэ һуури табигша агуу ехэ Владимир Ильич Ленин уряалаа һэн, бидэнэр энэ ленинскэ харгы замаар этигэл найдамтайгаар дабшажа ябанабди.

Н. С. ХРУЩЕВ.

ОМОГОРХОМООР ЛЭ!

Найман жэлэй саада тээ—1956 оной июлиин 14-дэ гүрэнэй пенси тухай Хуулиие СССР-эй Верховно Совет баталан абаа һэн.

Мүнөө жэлэй июлиин 15-да баһа колхозой гэшүүдтэ үгтэхэ пенси, тэдхэмжэ тухай Хуули гараба.

Үндэр наһатай боложо гү, али үбшэнэй шалтагаанаар ажал хэжэ шадахаяа болиһон хэдэ миллион хүнүүд гүрэнэй, профсоюзай, колхозой тэдхэмжэдэ абтанхайл. Гансахан манай Буряадай республика дотор 94 мянган хүн пенси, тэдхэмжэ абана.

Хүндэ ажалтай металлург, шахтёр болон бусадые хаража үзэбэл, бүришье һонирхолтой. Жэшээнь, Галуута-Нуурай шахтын уурхайшан нүхэр А. Т. Рябова ямаршье элүүр энхэшье һаа, 45 наһатайһаа һара бүриин 55 түхэриг пенси абана. Шахтоуправлениин хүдэлмэрилэгшэ байһан нүхэр Баклановада 120 түхэригэй тэдхэмжэ түлэгдэнэ.

Таба гү, али тэрээнһээ олон үхибүү түрэһэн, хүмүүжүүлһэн үхибүүдтэй эхэнүүд 15 жэл соо хүдэлһэн байбал, 50 наһаяа гүйсэхэдөө пенсидэ хүртэнэ.

Республика доторнай иимэшүүл хэдэ мянга. Жэшээнь, Улаан-Үдын оёдолой фабрикын хүдэлмэришэн байһан, 6 үхибүүтэй Е. Патрушева 50 наһатай болоходоо, утынгаа амаралтада гараа.

Манай республика дотор 1963 ондо социальна тэдхэмжэдэ 22 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Энэнь 1955 онойхидо орходоо хоёр дахин ехэ.

Һүүлэй үедэ пенсиин хэмжээн үшөө ехэ болгогдобо. Жэшээнь, Улаан-Үдын ЛВРЗ-дэ хүдэлһэн Костюковтон хоюулаа 39 түхэриг 50 мүнгэ абадаг һаа, 1956 оной октябрь һараһаа эхилжэ 102 түхэриг 50 мүнгэ абадаг болоо. Ихэдээ тэдэнэй гэр бүлын бюджет һара бүридөө нилээд ехэ болоо ха юм. Иимэ жэшээнүүдые айхабтар олоор дурдамаар.

Мүн ажаллажа гү, али һуралсажа байха үедөө эрэмдэг болоһон дунда һургуулиин үхибүүд пенсидэ хүртэхэ юм. Дайнда хабаадалсажа, бэе муутай болгшодой тэдхэмжэ 10—15 процентээр ехэдхэгдэбэ. Артистнуудшье тусхай тогтоогдомол жэлээ хүдэлхэдөө пенси абана. Жэшээнь, манай баледэй артистнар нүхэд Семянникова, Бадмаев, Семенова гэгшэдтэ үндэр наһатай болоогүйшье һаань, туд тудтань һара бүри 100 түхэриг үгтэдэг.

СССР-эй Верховно Соведэй IV сесси дээрэ баталагдаһан Хуулиин ёһоор, колхозой түрүүлэгшэнэр, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, механизаторнууд гүрэнэй болон колхозой зүгһөө тэдхэгдэхэ юм. Мүнөө 14 мянган тиимэ хүнүүд манай республика дотор тоологдоно.

Тэрэшэлэн протезнэ хэрэгсэл, вело-мотоколяскануудые, «Запорожец» автомашина хэды олон хүнүүдтэ үгтөөб. Энэмнай баһал булта гүрэнэй зөөреэр ха юм даа.

Мухар-Шэбэрэй, Баргажанай, Хяагтын, Прибайкалиин аймагуудай болон Улаан-Үдэ хотын инвалидуудай, үндэр наһатанай 6 байшангуудта 600 гаран хүн баһал сүм гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ байдаг. Баһа ажал хэжэ шадахаяа болёошод санатори, курорт ошолгоһоо эхилээд, бэшэшье олон янзын туһаламжада хүртэнэ.

Эдэмнай ямар ехэ баяр, жаргал бэ! Ямаршье ондоо гүрэндэ иимэ юумэн байхагүй.

Совет ороной хүн зон гээшэ иимэл һайн һайхан үргэмжэтэй ха юм даа.

Н. ДАВЫДОВА, БурАССР-эй социальна тэдхэмжын министрэй орлогшо.

ШУУМАР ДАА МАНАЙ ҮБГЭД

(Ивалгын пенсионернүүдтэ)

1.

...эн наһан, үбгэн наһан,
...ирхы дуудан ерэдэг гүш?
...ай, наһанай һургаалые
...уда дамжуулхаа ерэдэг
гүш?
...эгхэн бодолтой сэдьхэлые
...эжэ хэзээ болодог юм?
...угай охитой бэеые
...раа гэжэл яадаг юм?

2.

...уухан Буряад оронойм
...га нютагаар хагсуураа.
...оо һабинан ойроной
...оото намар айлшалаа.
...хи үбгэдэй габьяае
...хэн магтаалай үгэнүүдээр
...ахин зорюуташье
...глан хөөрэхэ хүшэр даа.
...ралта, пенсидэ гараадшье,
...алда мүнөө ябадаг
...дые батаар нэгэдүүлһэн
...сионернүүдэй совет бии.
...олай Алексеевич Галин
...эд наһатай үбгэжөөл,
...дэй түрүүлэгшын эрхээр
...тойхоноор хөөрэнэ.

3.

...бан зуугаад пенсионер
...ай эхэ, эсэгэнэр.
...н таби гаранийнь
...н соохоноол ябаһаар лэ.
...алда холоһон гарнууд
...рха юрэдөө дуралгүй.
...тын ажал, хэрэгтэ
...сы шуудаг аргагүй.
...шэл, онол аргые
...бэн тэгшэ мэдэдэгээ
...уу зарим хүнүүдтэ
...ган заажа үгэхэдөө,
... бүхы аргаараа
...алда туһа хэхэдээ,
...днай хүхидэг юм,
...эрһэнөө мартадаг юм.

4.

...анима Гомбоев
...ше хүнгэн үбгэн даа.
...а наһатай болобошье,
...шэ гараһан мэтэл даа.
...да-Ивалгын һүринүүд
...һан мүнөө хорёотой,
... манай таабайн
...эгыдэһэн үртэһэтэй.
...р мянган гар тармуур
...гёо дуугаа татаа.
...нима абын
...ханиие мүнөө магтаа.
...хэдэй сүүдэй түрүүлэгшын
...рин хэрэг ябуулдаг
...лгын ветеран Гомбоев
...алтын постын гэшүүн лэ!

5.

...до-Ивалгада суутайхан
...вод манай Намзалов,
...баад жэлдэ удаагүй
...ам талаяа уһална.
...арһаа хорёод центнер!
...дүүн бухал жэрылдэбэ.
...ган уусатай һүринүүд
...ые дүүрэн шэмэглээ.
...сноярово тосхондоо
...ников алдартай.
...аад центнер гектарһаа
...ураа гэһэн һурагтай.
...н зуугаад хонинои
...эй баян тэжээлые
...юуртар ургуулһан
пенсионер
...аабаа мүнөө татаһаар...

6.

...арха, эсэхые мэдэдэггүй
...аганов Челезев хоёрнай
...оо баян ургаса
...родһоо хуряагаа һэмнай.

Үгэрсэ, помидор, капуста
Үнэр хэшэг эдеэе
Мандайтар шандайтар тээһэн
Машинанууд һубаряа бэлэй...
Улаан-Үдэ хотынхид!
Улаан сэлсэ помидор,
Сэл ногоон үгэрсэ
Шэмэн хазажа байхадаа,
Ивалгын огородшо үгэдые
Илгангүй хэзээш һанаарайт!
Хүгшэн бэшэ залууень
Хүндэ хэлэн дурдаарайт!

7.

Хатуу харада шунгаһан
Хойрог гурбан һамгад,
Калашникова, Пашкова,
Хашалгүйхэн Мергенёвэ
Ивалгын һургуулиие
хүршэлжэ,
Амарые үгэхэеэ болёо һэн.
Али олые суглуулжа,
Архиин найр хэдэг һэн.
Олониитэ хүсэтэй даа,
Оролсоо манай үбгэд.
Цыпылов Мефодиин эдэбхи
Сохом мэдэхэ манайхин.
Нүхэдэй сүүдэй зүблөөндэ
Нүгэлтэйхэн гурбанай
Амыень һайса татаа һэн,
Архиханиинь хуряагаа һэн...

8.

Богонёор нигэжэ хэлэхэдэ,
Болохотой ажал хэдэг,
Эдэбхи үүсхэлшэ үбгэднай
Эгээ олон гээшэл.
Ивалгын туршалгын ажахы
Илгана бэшэ бидэнние,
Туһаламжыемнай үзэһэндөө
Тоншье хүхюу, баяртай.
Худалдаа наймаа шангалжа,
Хүнэй эрилтэ дүүргэхэш.
Дутуу дундыень гаргажа,
Дууһыень элирүүлхэш.
Хартаабха малталган гээшые
Шалгана арбан табамнай.
Гээлтэ хоролто үгыгөөр
Газарай эдеэ абахамнай.

9.

Ивалга тосхон ехэл даа,
Иралзаа ногоон сэсэрлиг.
Үбгэдэй гараар таригдаа
Үйлсын энэ сэсэрлиг.
Һарада хоёр сугларжа,
Соведэй зүблөө татаад,
Хэхэ яаха ажалаа
Хэлсэдэг, баталдаг гээшэбди.
Сомон зүблэл—эзэмнай
Сулахан даабари үгэхэ.
...Игэжэ бидэ, үбгэд,
Ивалгада һуунабди.
Гүрэн бидэнние тэдхэнэ,
Тиихэ бүри харюудань
Олоной хэрэгтэ хубитаяа
Оруулхые хүсэгдэнэ».

10.

Үбгэн наһан, үбгэн наһан,
Үмхирхы дуудан ерэдэг гүш?
Замай, наһанай һургаалые
Залууда дамжуулхаа ерэдэг
гүш?
Үндэр наһан, үндэр наһан,
Үндэр дабаанай орой гээшэш.
Совет орондо үбгэд хүндэтэй,
Солгёон залууда зам нээлгэтэй.
Ивалгадаа суутайхан
Эдэ хүнүүдэй жэшээ
Буряад оронойм үбгэдэй
Бултанда сэхэ хамаатай.
Олоной хэрэг заяанда
Оролдон хүлгэдэг эрмэлзэл
Шуумар манай үбгэдые
Шуран залуу болгоо бшуу.

Г. ДАШАБЫЛОВ.
Ивалга нютаг.

...ионер А. Я. Егоров дүрбэн үхибүүтэй юм. Гурбаниинь ин...ер, нэгэнииинь дээдэ һургуулиин багша. Зураг дээрэ: дурсагда... пенсионер ашатаяа.

А. КУРТИГАЙ фото.

КОММУНИС АЛДАРТАЙ БОЛОХОЛДИ

Һонгиной дабаанай бэлшээрие мэдэдэг һайт! Энэ хүбиһын, үндэр һарьдагуудай үбэр талаар һарлагууднай үбэл зунгүй бэлшэнэ. Тунга һайн ногоон, шүдэ хаха ташама уһан, хадын горход, сэлгеэ агаар, хадануудай нэмэри...

Байгша оной май һарада манай гүүртэдэ 420 эрэ хашараг байһан юм. Коммунист Цэбэг Чернинов, минии нүхэр Лайжит Цыбикова бидэ гурбан хашарагуудаа зунай һайхан бэлшээридэ адуулжа, сүүдхын 920—980 граммаар шэгнүүрыень нэмээһэн байнабди. Энээниемнай хүнүүд амжалтада тоолоно. Бидэнэй һанахада, хэнэйшье нигэжэ оролдон, туйламаар хэрэг шуу. Мүнөө сентябрийн 5-да хашарагуудаа гүрэндэ тушааһамнай толгой бүриин 270—280 килограмм татажа байгаа. Ихэдээ 300 толгой малнай 810 центнер боложо, һанаһан, хүсэһэн үгэдөө хүрөөл гээшэ хабди.

Би өөрөө хори гаран жэлдэ Утаата-Ҷалахай нютагтаа малай хойноһоо ябанаб. Энэ жэлдэ пенсидэ гарахатнай гэлсээ һэн... Гэнтэ мэдэхэдээ, 65 наһатай болошоһон байгаалби. Үгы даа, пенсидэ үшөө гарахагүйб, үшөөл адагай захань 7—8 жэлдэ малда ябаха һанаан бии.

Үбгэрһэн, хүгшэрһэн хүнүүд манай колхоздо олон. Долгор Жалсараева бүри хэдэн олон жэлдэ мал харанаб даа? Тэжээһэн бурууһуудынь тобир тарган, булшантайханууд.

Бальжин Доржиев 72 наһатай. Зун бүри колхоздо аса, тармуур хэдэг, юрэдөө, минии һуухые мэдэдэггүй үбгэжөөл. Үгышье һаа, Ханда Базарова (63 наһатай) 1-дэхи бригадын адуушан. Эдэ хүнүүднай наһаараа ажал хэжэ, шара борогүй ябаһандаа, заяандааш ажалаа хаяха дурагүйнүүд байха даа. Би өөрынгөө һанадагаар тэдэнэй тухай нигэжэ хэлэхэ эрхэтэйб. Эдэ юрын хүнүүд, заримынинь буруугай бэлшээриһээ холошье ошоогүй байхал даа, тиибэшье һаа, хамтын ажалда ябалсаһаар байһандань, амташаһандаа бэшэ, ажал хүдэлмэридэ аргагүй дуратай, тэрээнгүйгөөр тэдэнэр ябажа шадахагүйнь эли бшуу.

Наһаараа ажал хэһэн хүнэй оролдоогүйдэ хэн оролдобо гээшэб? Шадалаараа нигэжэ ябахадаа, өөһэдынгөө үхибүүдтэ һургаал харуулха, тэдэнние ажалай дүй дүршэлтэй танилсуулхашье болоно бэшэ аалди?

Колхознигуудта пенси... Энэ Хуулиин һайханиие юунтэй сасуулхабши? Ёһоор лэ болоо. Манай колхозой 20 гаран пенсионернүүд энээндэ харюу болгон, ажалда ябалсажа, түрэл ажахыдаа туһалалсаһаар.

Энэ жэлдэ колхозоймнай олзо доход 340 мянган түхэриг болохонь гэлсээ һэн. Гол һалбари—мал ажалһаамнай ехэнхи олзо ороно. Мяха худалдалгын юһэ һарын түсэбые колхознай дүүргэжэ, энэ жэлдэ 2900 центнер мяха тушааха һаа, мүнөө 2307 центнерые тушаагаад байна бшуу. Энэ амжалтада пенсионернүүдэй оруулһан хубита бии ааб даа. Мүнөө дээрээ пенсионернүүднай дунда зэргээр 25—30-аад түхэриг пенси абаха, колхозой олзо доходой ехэ болоходо, пенсишье ургаха бээз.

Амташаһандаа бэшэ, ажаллаһан урмандаа манайхид зоригтой. Тиимэл хадаа манай колхоз коммунис ажалай нэрэ зэргын түлөө тэмсэжэ байна. Арба гаран пенсионернүүднайшье коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргын түлөө тэмсэнээр. Иимэл үбгэд, хүгшэд холын Захааминда ажаһуужа, гүрэндөө тарган һайн мяха тушаахын түлөө оролдожо, ажаллажа байдаг гэжэ мэдыт. Энэ оролдолгыемнай анхарһан Эхэ орондомнай һайнай һайн баяр хүргэлтэй.

Г. ДОНДОКОВ,
Захааминнай «Байгал» колхозой пенсионер, үхэршэн.

АНХАРАЛАЙ БУЛАГ ШЭРГЭХЭГҮЙ

Манай парти, правительствын анхарал яаһан ехэб! Үхи хүбүүгүй үншэн хэнзэ үбгэд, хүгшэдшье тиигээд орхигдошоногүй, «Наһажаалтанай гэртэ» ажаһуудаг.

Хориин аймагта пенсидэ гараһан хүнүүд хэды гээшэб! Тоолохо тоншохо болоог һаа, пенсионернүүд хэдэ мянгаад гэжэ тоологдоно. Эдэнэрнай одоол бүхэли наһаараа ажал хэжэ, нилээд ехые бүтээлсэһэн хүнүүд ааб даа. Жэшээлхэдэ, Хэжэнгын совхозой хонишон байһан Һама Дашиева хорёод жэлдэ хонин ажалда ябаа. 100 эхэ хониноо 98—100 хурьга абажа, 1949—1950-яад онуудта республика доторооше суурхаһан. Мүнөө пенсидэ гаранхай: өөрынгөө үнэн сэхэ ажалаар олоһон амаралтань тэрээндэ ямар үнэтэй сэнтэйб даа. Иимэ хүнүүдые аймаг дотор бэдэрэлтэгүй, нютаг һуурин, тосхон, ажахын бригада, звено бүхэндэ тэдэнтэй ушархат. Ихэдээ ажал гээшэмнай пенси, амаралтын эхин болоно бшуу. Эндэ тэндэ ажаллаад лэ, нэгэ газартаа үни тогтоогүй, юумэ ёһоор хээгүй, эндэ тэндэ дэмы дэмы «донгодоод» ябаһан хүнүүд ямар тиимэ амаралта, пенсидэ хүртэбэ гээшэб! Иимэшүүлшье ушардаг. Тиибэшье һаань, наһатай болоһон хүнүүд мүн лэ туһаламжа абана.

Революциин хэрэгэй түлөө, үгышье һаа, улаан партизан ябажа, арад зонойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө улаан шуһаяа адхаһан, ами наһаяа зорюулһан хүнүүдэй гэр бүлэнүүдтэ гүрэн ехэ туһаламжа үгэнэ. Жэшээлхэдэ, Хори, Хэжэнгэ нютагуудта 1918—1922 онуудай үеэр улаан партизанай отрядта ябалсажа, японтон, сагаантанһаа, ангиин дайсадһаа түрэл нютагаа сүлөөлэлсэһэн, революциин хэрэгэй түлөө ами наһаяа зорюулһан Фёдор Деянов тухай олон хүн мэдэхэ. Тэрэ хүнэй гэр бүлэдэ пенси үгтэнэ. Иимэ бүлэнэр аймаг доторнай бии гээшэ.

Олохон пенсионернүүд мүнөө ажаллаһан зандаа. Нээрээшье бүхэли наһаараа ажал хэжэ, тэрэ хэрэгтээ шунан ороһон хүнүүд амаралтадашье гараад байхадаа эжэлэнгүй, дахин лэ гүйлдөөд ерэхэ. Мүнөө үедэ пенсидэ гараһаншье һаа, ажаллажа байһан 73 хүн манайда бии. Бадма Цыбжитов гэжэ үбгэн тухай Анаагай совхозойхид һайса мэдэхэ ёһотой. Энэ хүмнай хэды үндэр наһатай болобошье, хамтынгаа ажалда ябалсаһаар. Мүн Сэндэмэ Сутаева (Чисаанын совхоз), Аким Вахрушев (Хүрбын совхоз) гэгшэдые энэ талаар дурдажа болоно.

Наһаараа ажал хэжэ, амарха эрхэ олоһон хүнүүдтэ анхаралнай ехэ. Аяар мянга гаран хүнүүдтэ пенси гэртэнь асарагдажа үгтэнэ. Энэ талаар манай хэлхеэ холбооной конторынхид ехэхэн туһа хүргэдэг.

Зүгөөр манай эсэгэнэр, эжынэр, үбгэд, хүгшэдэй бүхэли наһаараа ажал хэжэ, хара хүлһөөрөө олоһон амаралта, пенсиеэ абахадань ямар урматай гээшэб! Одоол ажалаймнай баяр эндэл дэлбэрнэ.

Хориин аймагай пенсионернүүдтэ һарадаа 94.596 түхэриг үгтэнэ. Энэмнай айхабтар ехэ туһаламжа гээшэл. Парти, правительствамнай үнэн сэхээр ажаллаһан, үгышье һаа, үбшэнэй шалтагаанаар ажал хэжэ шадахаяа болиһон хүнүүдтэ, арад зонойнгоо улаан шуһаяа адхагшадай гэр бүлэнүүдтэ багахан бэшэ туһа хүргэнэ бэшэ аал? Мартагдахаар бэшэ габьяатандаа, ажал хэрэгэй эзэн болоошодтоо анхарал туһамнай шэргэшэгүй мэтэл, бүрил ургажа байна ха юм. Бүхы эдэ бүгэдын эхин болоһон ажал, ажал, агуу ехэ ажал амаралтада, пенсидэ гаранагүй, шэнэ шэнэ үетэнииие шэнэ баатаршалгада зоригжуулнал.

А. БОРИСОВ,
Хориин аймгүйсэдкомой социальна тэдхэмжын таһагые даагша.

Республикын Социальна тэдхэмжын министерствын пенсиин хэрэгэй соведэй гэшүүн, 72 наһатай Эрдэни Санжеевич Юндуновые энэ зураг дээрэ харанабди.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

СЭДЬХЭЛЭЙ УУДАМ

Яруунаар ябахада, яаһан уужам ехэ тала хизаар нэмжыдэг бэ! Хүн зонойнь сэдьхэл, зан абари баһал иимэ шэнги: уужам тэниглэн... Хаби хүрэжэ тэдэнтэй хөөрэлдэхэдэ, хаана тэрэ уужам талын дунда орошоод ябаһан мэтэ.

Буурал толгойтой болобошье, буурашагүй ехэ зоригтой тэндэхи нэгэ үбгэжөөл Цырендоржо Сультимовтай уулзаһанаа юрэдөө мартагшагүйб. Үбгэрхын шэнжэ—өөнтэг хобдогой заапье сараа тэмдэг ороогүй, айхабтар һэргэг сарюун, хөөрэхэдөөшье хүхюу дорюун энэ үбгэжөөл юу үзөө, хараагүйб даа. Тэрхэ Жаажаа мэтын тэнсэлгүй шэрүүн баяшуулай барлагшьеболоод үзөө. Зазын адаг нютагтаа Совет засаг байгуулалсаа, комсомолой ячейкын секретаршье ябаа, үзэг бэшэг мэдэхэгүйшүүлэй дунда гэгээрүүлхы хүдэлмэри хээ.

— Нэгэтэ Эгэтын дасангай хажууда комсомолшууд сугларжа, түүдэг носоожо, ёохорлобо гээшэбди. Тиихэдэмнай бэеэ хөөдэжэ харлуулһан нэгэн үйгарай юумэн түүдэгэй хажууда гүйдэлөөрөө срээд, айхабтар муухайгаар аашалаа бэлэй. Эрдэм бэшэггүй эдир нүхэднай гайхаа, һүрдөөшье һэн. Тиигээд үхэһэн комсомолтнай албан шүдхэр болоод, айлгажа, зольборжо ябана гээд лама бандинар айхабтар муухай хоб жэб тараагаа. Харин үнэн дээрээ тэрэ аашагарһан хүн табюул лама байһан... Баһа колхозой тогтохо үедэ «артель болоо һаа, тогоо нэгэдэхэт, һамгадтнайшье хамтын болохо» гэхэ мэтээр нюдарган баяшуул элдэб эсын үгэ тараагша һэн. Иимэ юумэнүүд али олон бологшо юм һэн даа. Өөһэдөө эрдэмгүйдэжэ, улайха сайхашье сагууд тохёолдогшо һэн даа. Теэд заяандаашье сухаряагүйбди,—гээд үбгэжөөл хөөрөө һэн.

Иимэ тэмсэл хэрэгүүдэй гал дулэн соогуур ябалсажа гараһан байбашье, үбгэжөөлэй сэдьхэл яаһан һаруул зандаа гээшэб!

— Теэд намда талаанай ехэ талаан тудаа хаим. Тэрэ ябаһанаа харюулжа, бултааран лэ жаргалай ехэ жаргал эдлэжэ һуунабди. Хүн зон алишье талаараа хангагдаһи, сэдьхэл дүүрэн ажаһууна. Энээнэйл түлөө тэмсэһэн байгаабди. Никита Сергеевич Коммунис партиингаа үмэнэһөө яаһан ехэ оролдолго гарганаб. Өөрынгөө эсэшэ сусашагүй ажал хэрэгүүдээр, үүсхэл оролдолгоор бүхы дэлхэйн коммунистнуудта үльгэр жэшээ харуулна. Би пенсидэ гараашье һаа, ажалгүй һуужа шададаггүйби,—гээд үбгэн нэмээгээ.

Жэбхээһэн, Боршогор, Алтан нютагуудтахи намаг нуурмаг хатаахын тула өөрөө угаа ехэ юумэ бүтээгээ. Тэндэнь мүнөө үбһэ хуряадаг болоо.

— Бүхы Үльдэргын талые уһалһан, ундалуулһан хүн Сультимов үбгэжөөл гээшэ,— гээд яруунаархин домоглодог. Эгээ һаяын сагта Цырендоржо Норбоевич Амбаар-Нуур нютагта нуур тогтоогоо юм. Мүнөө үедэ һубаг ханаабаа малтахаяа баһал гаранхай. «Нигэжэ нютынгээ ажалда бодотоор хабаадалсана. Теэд хэжэ байһан юумэнь ганса энэ гээ гүт? Үгы даа. Үшөө тэрэмнай партийно-гүрэнэй хиналтада туһалха Инсэнгын совхозой бүлэгые толгойлжо, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Гадна Цырендоржо Сультимов совхозой парткомой гэшүүнэй үялга дүүргэдэг, эдэбхитэй агитатор, сомоной Соведэй депутат. Энэмнай хүндын тэдысэ ёһо дүүргэһэн бэшэ, харин баһал—бурьялма халуун үгэ хөөрэлдөөнүүд, нойргүй һүнинүүд...

Юрэдөө хамаг хэжэ бүтээжэ байһан юумыеь тоолохо гээ һаа, угаа ехэ байна даа.

— Ажабайдалаа харыт. ямар һонин болоо гээшэб. Иимэ һайхан үе сагта ажаһуухадаа, утын амаралтада гараа б гээд, минии һуухань эшхэбтэр лэ,—гэжэ нүхэр Сультимов дабтан хэлээ бэлэй.

Сэдьхэлэй уудам эдэбхи зориг соoһоо бурьялан гарадаг, жаргалтай хүн үбгэрдэггүй гэлсэдэг энэ гээшэ ха юм гэжэ тиихэдэ һанагдаа бэлэй.

Р. ЦЫБИКОВ.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Манай республика дотор

⊙ Гүрэнэй пенси абадаг хүнүүдэй тоо 1955 онойхитой жэшэбэл, мүнөө хоёр дахин олон болоо.

⊙ Хэрбээ 1955 ондо 4011 мянган түхэриг пенси абагшадта түлэгдөө һаа, нёдондо жэлдэ 19300 мянган түхэриг үгтэһэн. Тиихэдээ пенси түлэлгэ һүүлэй табан жэлэй турша соо 8 дахин дээшэлээ.

⊙ Олон хүүгэдтэй, ганса бэе 36823 эхэнүүд гүрэнэй тэдхэмжэдэ хүртэнэ. Тэдээндэ 1963 ондо 3100 мянган түхэриг түлэгдөө.

⊙ 1963 оной турша соо социальна тэдхэмжын болон бусад түлбэринүүдтэ 22800 мянган түхэриг ажалшадта барюулагдаа. Энэнь 1962 онойхиһоо 1.500 мянган түхэригөөр ехэ.

⊙ Бүхы хүдэлмэришэд болон алба хаагшадаймнай 28 процентнь пенсионернүүд юм (эндэ колхозуудай ниитын жасаһаа пенси абалга оруулагданагүй).

1963 ондо пенси түлэлгэдэ, туһаламжа үзүүлэлгэдэ колхозууднай 1205 мянган түхэриг гаргашалаа.

⊙ Үнгэрһэн жэл соо мотоколяскануудые болон ондоо машинануудые инвалидуудта абажа үгэлгэдэ 39705 түхэриг түлэгдөө.

Капиталис оронуудтахи пенсионно тэдхэмжэ

БАРУУН ГЕРМАНИ. Эндэ пенси түлэлгэ тус хүнэй хэды хэмжээнэй страховой взнос оруулһанһаа дулдыдана.

Эхэнэрэй пенсиин хэмжээн эрэшүүлэйхиһээ 37 процент доогуур юм.

ЛАТИИН АМЕРИКЭ. Бразилида ажаһуугшад тэдхэмжэ огто шахуу абадаггүй гэжэ элитэ эрдэмтэ Жозуэ де Кастрогой «Үлэсхэлэнгэй географи» гэжэ ном соо хэлэгдэнэ. Бразилиин олохон областьнуудай ажалшад туража үхэхэ туйлдаа хүрэнхэй. Хүн зоноймь хахадынь халдабарита үбшэндэ нэрбэгдэнэ, гурбанайнь хоёр хуби социальна ямаршье туһаламжа абадаггүй, ажал хэжэ шадаха уладайнь дүрбэнэй гурбан хуби экономическа, социальна болон культурна ажабайдалда огто хамааралсадаггүй.

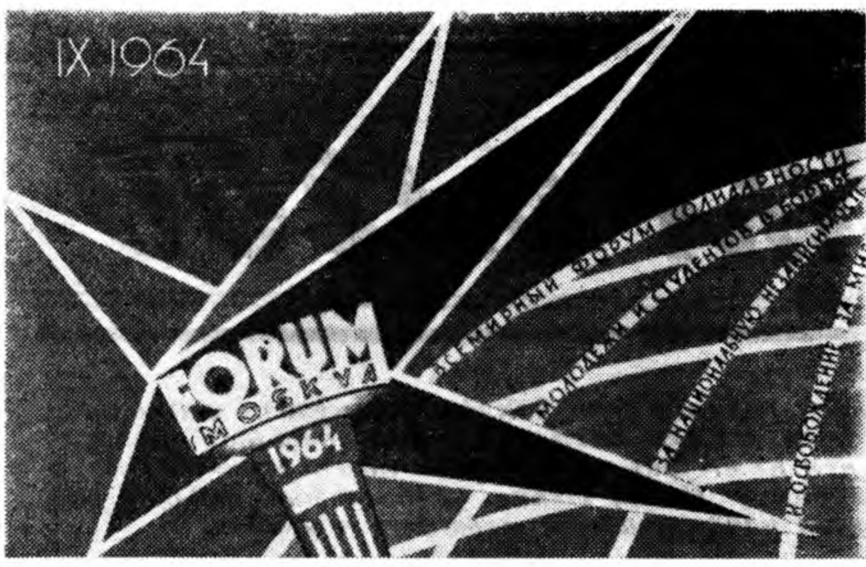
Латиин Америкын оронуудтахи хүдөө ажахын пролетариат социальна ямаршье тэдхэмжэ абадаггүй.

Индейцүүд бүришье муу байдалтай. Тэдэнэр ямаршье эрхэгүй. Ехээр харшалуулдаг.

Гэрэй эзэнэй наһа барашабал, бүлэнэртэнь ямаршье туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй.

ЭДИР ТЭМСЭЛШЭДЭЙ АРМИ УЛАМ ХҮДЭРЖЭН

Залуушуулай бүхэдэлхэйн хуралдаан

Национальна бэеэ даанхай байдалай болон сүлөөрэлгын түлөө, эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ залуушуулай, студентнүүдэй һанал нэгэдэлгын Бүхэдэлхэйн суглаанда зорюулагдаһан плакат.

МОСКВА. (ТАСС). Хуралдаанай сентябриин 17-ной үдэшын заседаниие Индиин залуушуулай түлөөлэгшэ **Пуран Сингх Азад** нээгээ.

Малиин залуушуулай ба спортын хэрэгүүдые эрхилдэг ахамад комиссар **Мусса Кейта** түрүүлэн үгэ абаба.

Олониитын политическэ һанал бодолой буридэлгэдэ залуушуулай, студентнэрэй дүүргэдэг үүргэ тухай, үндэһэн соёлой урган мандалгада, хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ хэрэгтэ залуушуулай дүүргэдэг үүргэ тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлээ.

Кубын залуушуулай түлөөлэгшэ **Альдо Альварес** колониальна дарлалтада эсэргүү, национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө Кубын арадай тэмсэлэй дүй дүршэл тухай хуралдаанай делегадуудта хөөрэжэ үгэбэ.

Хуралдаанай хүдэлмэридэ хабаадахаяа ерэһэн, Бүхэиндиин эб найрамдалай Соведэй түрүүлэгшэ, ЮАР-тахи үндэһэ яһатаниие хашагшад газаашалагшадые мүрдэхэ уласхоорондын комитедэй ахамад гэмнэгшэ **Д. Чаман Лал** үгэ эринэ гэжэ хуралдаанай түрүүлэгшэ соносхобо.

Сентябриин 21-дэ Москвада хүдэлмэрилжэ эхилхэ Уласхоорондын түлөөлэгшэдэй сууд ЮАР-ай хархис правительствын толгойлогшо Фервурдай айхабтар муухай аашануудые эсэстэнь хүрэтэр элиишэлхэ, зохисотой шиидхэбэри гаргаха байһандань найданаб гэжэ Д. Чаман Лал мэдүүлбэ.

Хуралдаанда хабаадахаар түлөөлэгдэһэн СССР-эй делегациин толгойлогшо, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь **С. Павлов** элидхэлэйнгээ эхиндэ «уласхоорондын залуушуулай хүдэлөөнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ сугларһан эгээн ехэ хуралдаанай» бүхы делегадуудые амаршалба.

Мүнөө дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй хубааралга эб найрамдалай, социализмын аша туһада үндэһөөрөө хубиланхай. «Энэ үе сагнай—социалис ба национально-сүлөөрэлгын революцинуудай үе, империализмын һандаран һалалгын үе болоно» гэжэ нүхэр Павлов онсолон тэмдэглээ.

Дэлхэйн арадууд дайсадай гү, али хуурмаг талархагшадай хэлэһээр бэшэ, харин бодото хэрэгүүдээрнь Советскэ Союзые сэгнэдэг юм. Советскэ Союзнай тэмсэжэ байгаа арадуудта хододоо туһалдаг заншалтай. Мүнөө национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ СССР-эй үзүүлдэг туһаламжань хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ болонхой, һая тогтожо, бэеэ даадаг болоһон гүрэнүүдтэ тон ехэ хүнгэлэлтэтэй, хэдэн миллиард түхэригэй урьһаламжа манһаа угтэнэ. Тэрэ туһаламжаар 23 орон дотор 500 гаран промышленна ба бусад барилганууд хэгдэнэ. Хүгжэжэ байгаа оронуудта 64 һургуули ба һуралсалай центрнүүд СССР-эй туһаламжаар бии болгогдоо.

Манда бии байһан бүхы юумээр, хэрбээ хэрэгтэй болоо һаань—буу зэбсэгээршье аха дүүнэртээ туһалдагбди, туһалханшьебди. Империализм—манай хамтын дайсан мүн гэжэ Советскэ делегациин толгойлогшо мэдүүлбэ.

Национальна талаараа бэеэ даанхай, экономическа тусгаар байдалтай болохын түлөө тэмсэгшэ арадуудта материальна бүри ехэ туһа хүргэхөөр бүхэдэлхэйн жаса бии болгое, тэрэшэлэн Португалиин колонинуудай тэмсэжэ байгаа арадуудай һанал нэгэдүүлхэ бүхэдэлхэйн комитет байгуулая гэжэ нүхэр Павлов дурадхаа.

Урда-Африкын Республикадахи үндэһэн зониие газаашалан хашадаг политика энэ хуралдаан дээрээ эрид шангаар буруушаахые Советскэ делегаци дурадхана гэжэ С. Павлов мэдүүлбэ.

Социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор зэргэ оршохын, эб найрамдалай ба буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө, термоядерна дайнай аюул зайсуулхын түлөө, ядерна зэбсэг туршалгые бүрин болюулхын, тиимэ зэбсэг хорихын түлөө тэмсэхэ гэжэ хуралдаанай тодо һонороор мэдүүлхыень С. Павлов Советскэ делегациин үмэнэһөө уряалба.

***

Сентябриин 18-най үглөөнэй заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан **Марио Прадо** (Гватемала) зэлжээтэ элидхэл хэхыень Урда Вьетнамай делегациин толгойлогшо **Нгуен Тхи Бинь** гэгшэдэ үгэ үгэбэ.

Баатар габьяата арадай түлөөлэгшые хуралдаанай делегадууд нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Эгээ һүреэтэй дайн мүнөө миниий ахэ орон дотор боложо байна. Урда Вьетнамһаа хэдэн арбаад мянган километртэ байдаг орон энэ дайе үүдхээ юм. Иимэ муухай хюдалдаанда США-гай империалистнууд үдэр бүри 2 миллион доллар гаргашална.

Американска булимтарагшадай, тэдэнэй дахуулнуудай зүгһөө манай газар дээрэ гаргажа байгаа галзуу муухай аашыень хүсэд дүүрэнээр бэшэхэ бэрхэтэй.

Богоолшолгодо оронхаар—эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ үхэһэн дээрэ гэжэ манай арад шэлэһэн байна. Колониализмын ба империализмын эзэрхэн зонхилжо байдаг бусад оронуудайшье залуушуул манай дүй дүршэлые, манай илалтануудые хараадаа абажа, амжалтатайгаар тэмсэхэ байха гээд найданабди гэжэ Нгуен Тхи Бинь үргэлжэлүүлэн хэлэбэ.

Шиидхэгдэһэн процедурна асуудалнуудые Корейн делегадай дахинаа үүдхэн гаргажа хуралдаанда хабаадагшадай анхарал һамааруулхые һэдэһэн дээрэһээнь, Урда Вьетнамай түлөөлэгшын удаан хүлеэһэн тухайдань тэмдэглэмээр байна.

Гэхэ зуура ДРВ-гай делегат мүн тэрэл процедурна асуудалнуудаар буляалдаа үргэлжэлүүлһэниинь гэмшэлтэй.

Удаа тээнь **К. Бангура** (Гвиней) хуралдаанай зүблэхэ зүйлэй гол асуудалнуудта анхаралаа хандуулхыень делегадуудые уряалба.

Хуралдаанда хабаадагшад Алжирай залуушуулай түлөөлэгшэ **Мохаммед Шемидиие** халуунаар амаршалан угтаа. Алжирай түлөөлэгшын элидхэлынь хүгжэжэ байгаа оронуудай экономическа бэеэ даалгын асуудалнуудта зорюулагдаа. Экономикоёо индустрижуулха гээшэ ажахыдахи колониальна үлэгдэлнүүдые усадхаха гансахан зүб зам болоно гэжэ Мохаммед Шемиди онсолон тэмдэглэбэ.

Доктор **Суварно Супоно** хуралдаанда хабаадагшадые Индонезиин залуушуулай центральна фронтын президиумэй үмэнэһөө амаршалаад, зэлжээтэ элидхэл хээ.

Бүхы арадуудай хорото дайсанда —дайн байлдаанай үүдхэгдэдэг, дэлхэй дээрэхи гасалан зоболонгой үг шалтагаан болодог империализмда эсэргүү тэмсэлдэ бүхы дэлхэйн эдиршүүлэй хүсэлэлгэеэ нэгэдхэхэдэнь туһалха зорилготойгоор Индонезиин залуушуулай түлөөлэгшэд энэ хуралдаанда ерээ. Революционно нэгэдэл батадхаха хэрэгтэ залуушуул ехэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой гэжэ Супоно хэлэбэ.

Орон доторхи хархис зонхилолгын ёһо гуримда эсэргүүсэн, хатуу шанга тэмсэл ябуулжа байгаа национальна фронтын зэргэдэ жагсаһан венесуэл залуушуулай делегат **Герман Лайрет** ендэр дээрэ гараба.

Венесуэлэй 2 мянган патриодууд түрмэдэ хаагданхай. Хархис зонхилолгын ёһо гуримда эсэргүү, демократическа сүлөөгэй түлөө жагсаалнуудта хабаадаһанайнгаа түлөө эдэнэр мүрдэлгэ хэһээлгэдэ ороно. Каракасай үйлсэ гудамжануудта арадай тэмсэлшэдэй шуһан дахинаа адхарба гэжэ мүнөөдэр дуулабабди.

Тэмсэлдэ жагсан бодохоһоо ондоо оно мүр байхагүй, зэбсэгтэ буһалгаа хэхэ хүрэтэрөө тэмсэхээр бэлэн байнабди. Залуушуулда эсэргүү дайсан харша политика правительствын ябуулжа байхада, энээнһээ ондоогоор дабшахын аргагүй гээд тоолонобди. Мүнөө правительствада эсэргүү үгэ хэлэһэнэй түлөө наһ[...] гүй хүнүүдшье манайда хэдэ[...] жэлээр түрмэдэ хаагдажа б[...] Манда эсэргүү доболго юу[...] дэнэб гэжэ һайн мэдэнэбди[...] тэй байһандамнай бэшэ, ха[...] дэнэй хүсэн үглөөдэр гүрб[...] ехэ болохо байһандань, ма[...] сад айна гэжэ Герман Лайр[...]

Ендэр дээрэ француз за[...] нэр **Мишель Жерар** гараа[...] даанда хабаадагшадые [...] коммунис залуушуулай ху[...] үмэнэһөө амаршалба.

Өөһэдыгөө сүлөөлхын, бэ[...] хай байдалтай болохын т[...] найрамдал хамгаалан тэмс[...] гаа колониальна арадуудай [...] лые дэмжэн, Францийн к[...] партиин, коммунис залууш[...] дэлөөнэй гаргаһан, мүнөө [...] байгаа оролдолго хүсэлэлг[...] да Мишель Жерар дэлгэр[...] хөөрөө.

Олон гүрэнэй толгойлогш[...] амаршалгын телеграммануу[...] даанай нэрэ дээрэ ерээ гэһэ[...] сэлые залуу тэмсэлшэдэй [...] хэйн ехэ хуралда хабаадагш[...] емэ альга ташалгаар угтаба [...] Президент Макариосай, ГД[...] рэнэй соведэй Түрүүлэгшэ [...] Ульбрихтын, Чехословакиин [...] лис республикын Президент[...] нин Новотнын эльгээһэн а[...] гын бэшэгүүд уншагдаа.

Залуушуулай бүхэдэлхэй[...] даанай үглөөнэй заседани [...] дүүрэә.

Л. БЕРНАСК[...]
Б. ЛУКЬЯ[...]
Е. ФАДЕ[...]
ТАСС-ай [...]

Повестиин герой манайда

УРАН ЗОХЁОЛШОД Африкан Бальбуров Данри Хилтухин хоёр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ эрэлхэг зориг харуулан дайлалдажа ерэһэн нютагаймнай хүбүүн Гуржаб Ванюшкеевич Очировай, мүн тэрэнэй ударидажа ябаһан бригада тухай «Ажаһуухые захирнаб» («Приказываю жить») гэһэн һонирхолтой повесть бэшэһэн байгаа. Тус повесть хэблэлһээ гарамсаараа (1961 ондо) олониитые һонирхуулһан, илангаяа Баргажанай ажалшадые ехэтэ баясуулаа, омогорхуулаа бэлэй.

Аяар холын Баргажан нютагай хүбүүн капитан Очиров—Осипович дайнай хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ Смоленскэ областиин нютаг, тосхонуудта шэбээлһэн дайсадта ехэ хохидол үзүүлхэ, совет засагай газар дээрэһээ хархис фашистнуудые түргэн үлдэлсэхэ зорилгоор партизануудай тусхай бүлэгтэ оролсожо, ёһотойл баатар зориг харуулжа ябаһан тухайнь повесть уншаһан лэ хүн бүхэн һанана ёһотой.

Тус повестиин гол геройнуудай нэгэн—капитан Очировай бригадада комиссар ябаһан Никита Иванович Четвериков, тэрэнэй һамган, мүн тэрэ бригадын тагнуулшан ябалсаһан Екатерина Никитична Четверикова гэгшэд манай республикын Баргажан нютагаар ябажа, сугтаа дайлалдаһан нүхэрэйнгөө бүлэдэ айлшалһан байна.

ДАЙНАЙ ҺҮЛЭЙ жэлнүүдтэ Баргажан нютагтаа ерээд ажаллажа ябатараа наһа бараһан Г. В. Очировай дурасхаалда зорюулан, Баргажанай управлениин парткомой, аймгүйсэдкомой, Шидхан, Үүрэгэй һургуулинуудай уряалаар эдэ хүндэтэ айлшад ерэһэн юм.

Хэдэн хоногой туршада Баргажан нютагаар айлшалһан Четвериковтоной бүлэ дурсагдагша һургуулинуудта хүрэжэ, залуу үетэнтэй хөөрэлдэһэн, дайнда сугтаа ябаһан нүхэрэйнгөө нютаг—Хурамхаан хүрэһэн байна. Хүндэтэ айлшад бусаха замдаа Байгалай загаһашадта хүрэжэ танилсаһан, хөөрэлдэһэн байха юм.

Республикын ниислэл—Улаан-Үдэдэ айлшад республикын уран зохёолшод, журналистнуудтай уулзаба.

— Нютагайнгаа хүбүүн тухай ном бэшэһэндэтнай таанад, уран зохёолшодые халуун зүрхэнһөө амаршалнаб,—гэжэ нүхэр Четвериков хэлээд, дайнда сугтаа ябаһан нүхэрэйнгөө баатаршалга тухай, номдо оруулагдаагүй зарим зүйлнүүдые һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Жэшээнь, Никита Иванович нэгэ иимэ нэмэлтэ оруулаа:

НЭГЭТЭ ОЙН захадахи горхоной эрьедэ һуутарнай дүтэ шадархи тосхондо нохойн хусаха, бүүгай һүрэхэ абяан дуулдаба. Тагнуулшадые эльгээн тэһээмнай, немец солдадууд тосхондо ерэнхэй, ажалшадай тахяа, нугаһа буляажа ябаһан байба. Иимэ мэдээсэл дуулаһан манай командир нүхэр Очиров, «Энэ дороол эдэ нохосуудые үгы хэе. Гэдэргээ али харгыгаар бусахань гээшэб» гэжэ байгаад, мэгдэбэ, яараба. Тииһээршье байтар хэдэн арбаад моритой дайсанай сэрэгүүд сэхэ маанадай урдаһаа ерэбэл даа. Горхоной саадахи талмай хүрэмсөөрөө мориһоо буужа, тэрэ буляаһан олзоёо гал дээрэ шаража, ёһотойл удын хоол хэхэ һэнаатайшуул гал носоон, шаг шууяа табилдажа оробо. Шулэнэй бэлэн болохын тэндэ нэгэниинь моридоо гүйжэ ошоод, тэндэһээ архи абаад ерэжэ ябатарнь «Буудагты!» гэһэн дохёо абташаба. Хэдэхэн минутын туршада хомхой нохосууд «ёһотойл удын хоол абанхай», харин бидэнэр тэдэнэй моридые, буу зэбсэгыень дайлан абаһан байгаабди.

НОМ ТУХАЙ хэдэн үгэ. Ном дотор фронтын ажабайдал харуулха гээшэ тиимэшье бэлэн бэшэ ааб даа. Зүгөөр маанадай, дайсанай эзэлһэн газар дээрэ ябуулһан, эмхидхэһэн партизануудай ажабайдал дутуу дундаар харуулагдаа ха гү гээд бидэнэр һананабди. Бидэнэр тиихэдэ хүйтэ, нойто, хура бороошье мэдэхэгүй, хахархай һандархай хубсаһатайнууд үлэн хооһоор дайлалдажа ябадаг байгаал гээшэбди. Хоёрдохёор, манай командирай намтар тухай—жаахан ябахаһаань эхилээд, эрэлхэг зоригтой капитанай зэргэтэй болотороо ургажа, дайсанай эзэлһэн газар дээрэ хүндэ хүшэр байдалыень харуулжа байгаад, тобоймо баян баримтануудые оруулан, бэшэгдэһэн һаа бүришье һайн лэ байгаа. Эдэ бүгэдэмнай манай залуу үетэндэ ехэ туһатай байха һэн.

Дайсанай ара талада партизанска бүлэг эмхидхэһэн маанадай дүрбэн хүн Ленинэй орденоор шагнагдаһан юм. Тэдэнэй нэгэн—манай зоригтой командир, бүхы Смоленскэ областиин арад зоной дунда хүндэтэй, мэдээжэ болоһон Гуржаб Ванюшкеевич Очиров болоно.

Повестиин геройнууд—Н. И. Е. Н. Четвериковтан республикын уран зохёолшод, журналистнуудай олон асуудалда тодорхой, һонииншье харюунуудые үгэжэ, бултаниие баясуулһан байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Зураг дээрэ: хүндэтэ айлшад Екатерина Никитична, Никита Иванович Четвериковтан.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

СПОРТ

ДҮРБЭДЭХЕЭ Ш[...]

2:0 Иимэ тоотойгоор ээлжээтэ уулзалга дүүрээ. Россиин федерациин зургаадахи зонодо наададаг «Б» классай футболистнууд—Улаан-Үдын «Армеец» Рубцовскын «Торпедо» командатай ээлжээтэ уулзалгаяа уржадэр үнгэргэһэн байна. «Армеец» бүлгэмэй футболистнууд энээгээрээ энэ жэлэй уулзалгануудай наадые оорынгоо стадион дээрэ һүүлшынхеэ үнгэргэбэ.

Манай футболистнууд Рубцовскын «Торпедо» командада айлшалхадаа талмайнгаа эзэдые 4:1 тоотойгоор шүүжэ ерэһэн юм. Харюугай уулзалга ямараар дүүрээ хаб гээд хаража үзэе.

Үдэшын эгсэ табан часта наадан эхилжэ, хоёр талаһаа шанга туламдаан, илангаяа айлшадай добтологшод үсэд нэтэрүү, хурдан түргэнөөр наадажа ороно. Абаһаар айлшад яһала һайн добтолгонуудые хэнэ гэжэ һанахада, мүн манайшье футболистнууд айлшадайнгаа добтолго шадамар бэрхээр саража, аюултай байдалһаа воротагаа хамгаална. Иигэжэ хоёр талаһаа шанга шанга добтолгонуудай хэгдэбэшье, наадагай түрүүшын хахад 0:0 тоотойгоор дүүрэнэ.

Наадагай хоёрдохи хахад айлшадай добтолгоор эхилээшье һаа, улаан-үдынхид тэдэнэйнгээ бүмбэгэ буляажа, айлшадта добтолжо мэдэнэ. Талмайн баруун захаар сүмэрэн ороһон Яковлев Крылосов хоёр эршэтэйхэн бүмбэгэ ворота руу сохижорхибо. Теэд шадамар бэрхээр наададаг айлшадай вратарь Васин тэрэ бүмбэгыень саб шүүрэн абамсаараа, талмайн тэг дунда ябуулжархина. Тиигэбэшье улаан-үдынхид дахин добтолжо ороно. Энэ һамбаанда айлшадай хамгаалагшад алдуу[...] жа, ворота руугаа ялын б[...] сохюулха болоно. Ялын [...] сохихоор ерэһэн Выборов [...] дай хана тогтоожо хамгаал[...] шье һаань, оншыень олож[...] бүмбэгэеэ сохижорхибо. О[...] тоо нээгдэжэ, талмай дээр[...] хүлгөөтэй, һонирхолтой [...] хоёр талаһаа һайн наадан [...] хэгдэжэ эхилбэ. Айлшадай [...] листнууд манай хамгаалаг[...] дабажа ядахадаа хурдан [...] лөөрөө булихые оролдон [...] гэеэ аяар холоһоо дамжуул[...] байгаад сүмэрэн ороно. Нэгэ [...] добтолгын болоходо манай [...] риин урдаһаа гол добтол[...] бүмбэгэеэ намна намнаһаар [...] жэ ерэнэ. Теэд тэрэнэй [...] бүмбэгэ вратариие тудаад [...] дэргээ һүрэшэбэ.

Наадантье дүүрэхэ тээш[...] ложо, футболистнууд дахи[...] нээхые оролдон, бэе бэедэ[...] тололсожо мэдэнэ. Тиигэжэ [...] раа айлшадай хамгаалагшад [...] алдуу гаргажа, ворота [...] ялын бүмбэгэ сохюулха [...] Энээниие сохихоор ерэһэн [...] нов бүмбэгэеэ абамсаараа [...] ровтоо дамжуулна. Бүм[...] сохигдожо, дээгүүр аад, [...] хэнээр хиидэбэ. Воротагай [...] сугларһан манай футболис[...] нэгэниинь тэрэнээ толго[...] сохижо, хоёрдохи бүмбэгэ [...] лэгдэшоо. Энээгээр—2:0 [...] гоор наадан дүүрэжэ, Улаа[...] «Армеец» хамта дээрэнь 2[...] той болобо.

Зураг дээрэ: «Армееэ[...] мэйхид айлшадай воротагай [...] дэ.

Л. ХАЙДУРОВАЙ [...]

Алексей БАДАЕВ

ИМАНТ ЗИЕДОНИСТО

(Шэнэ шүлэг)

Болоһон виноградай
Барсайса һанжаһандал,
дээрэмнай
Бороогой хара үүлэд
зайгүйгөөр түрисэлдэнэ.
Ая гангаһаа бууралтаһан
Арьбан уужам таламнай
Адхаржа байһан
Аадар хүлеэн зүгнэнэ.
Энэ үедэ буряад эмээл дээрэ
гаранхай,
Эрэ тахяадал, ши
Ёдогор юумэ һуугаа һэнш.
Хүхюун энеэдэн доромнай
Жолоодо аһанхай,
Хүлөөрөө шабхаданаш—
Һэншье гэнэгүй
зээрдэгшэнш.
Хүгшэн морин хэнтэй
ушарһанаа мэдээ:
Хүдэлнэшгүй байраһаан,
Яагша юм ааб гэһэндэл.
Нэтэрүү байгааш —
Мориһоо нэтэрүү эндэ.
Нилээдгүй зобоогоод,
Шамда тэрэш диилдээ.
Аргагүй баяртайш,
Ухибүүндэл, хонгор, гэнэн,
Анха түрүүшынхеэ эмээлтэ
моринде зорёод.
Долгидто һэжэрүүлһэндэл,
Эмээл дээрээ үндэгэнэн,
Домогто талаар хатаргажа
мэдэнэш морёо.
Дошхон далайдаа онгосоор
тамарнаб гэжэ
Дотороо һанана хаш нигэжэ
ябахадаа.
Эмниг хүлэгые хямдаханаар
һургааб гэжэ
Эжэлүүдгүй һайрхаха хаш
нютагаа бусахадаа.
Шамай хаража энеэхээшье
болёо һэм гэнтэ,
Далай тала хоёр
Түрэл юм лэ үнэнтэ дээрээ.
Долгёороо далайн наадажа
байдаг мэтэ,
Домогто таламни халюурдаг
Набша сэсэгээрээ.
Балтиин далай,
Борьёо таладал, үргэн.
Баһа энеэхэш даа яһала
Айлшалжа ошоходом.
Шэрүүн далайда
Байрагүй онгосоор тамарха
гэбэл,
Шимни моринде ямарбши,
Бишни тиимэ байхаб онгосодо.

Патриодууд тэмсэлээ үргэлжэлүүлнэ

КАИР, сентябриин 18. (ТАСС). «Аравиин хахад аралай урда талын национальна сүлөөрэлгын фронтын» сэрэгшэд Аль-Хауашиб (Урда Аравиин федераци) шадар Англиин сэрэгүүдэй легариие хэдэн дахин добтолоо. Англиин хоёр солдат алуулаа гээд МЕН агентство мэдээсэнэ.

Фронтын түлөөлэлгын зургаанай Каирта тунхаглаһан коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Аль-Хауашиб гэжэ султанадай ниислэл Аль-Симар городто Англиин комиссарай байдаг байшанда патриодуудай отрядууд добтолго хээ.

Индиин политикын гол ёһонууд

ДЕЛИ, сентябриин 18. (ТАСС). Индидэ демократи болон социализм тогтоогдохо гэжэ этигэжэ байһанаа Индиин премьер-министр Шастри Индиин парламентын арадай палатын заседани дээрэ мүнөөдэр үгэ хэлэхэдээ баталан мэдүүлһэн юм. Индидэхи социализм үргэн ниитэ арад зоной байдалые һайжаруулха гэһэн удхатай юм гээд Шастри хэлээ. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүй гээшэ Индиин гадаадын политикые тодорхойлдог гол ёһонууд болоно гэбэ.

■ ***Советскэ Союзай Холбоото Штадуудай харилсаа һайжаруулга бүхы дэлхэйн ерээдүйдэ ехэ удха шанартай.*** ■ **Зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанда хизаарлалта хэхээ болихо.** ■ **Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха, бүлэглэлнүүдтэ оролсохогүй гээшэ Индиин гадаадын политикын гол ёһон болоно.**

Американо-советскэ харилсаанууд тухай Сайрус Итон иигэжэ хэлэбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 18. ТАСС-ай корреспондент Гарри Фримэн Кливлендһээ иигэжэ дамжуулна.

Советскэ Союзтай Холбоото Штадуудай харилсаануудые һайжаруулга бүхы дэлхэйн ерээдүйдэ угаа ехэ удха шанартай гээд мэдээжэ ниитын ажал ябуулагша, Эб найрамдалай ленинскэ шангай лауреат Сайрус Итон хэлээ.

Холбоото Штадууд болон Советскэ Союз бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи хоёр угаа томо орон болоно, эб найрамдал, хүн түрэлтэнэй һайн байдал эдэнэрэй хоорондохи һайн харилсаанһаа дулдыдаха байна гээд энэ хөөрэлдөөнэйнгөө үедэ Итон онсолон тэмдэглээ.

«Худалдаа наймаанай, соёл культурын болон спортын бүхы һалбаринуудай талаар Холбоото Штадуудай болон Советскэ Союзай хоорондо үргэн холбоо байгуулха ехэ арга боломжонууд бии» гээд тэрэ хэлээ. Ямар нэгэн ондоо орондо хоро хүргэхөөр бэшээр Советскэ Союзтай Холбоото Штадуудай эгээн лэ хани ёһоной харилсаатай байхань шухала гээд Итон үргэлжэлүүлэн хэлээ. «Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэһөө уламжалан татагдадаг хүндэ хүшэр налогуудые бидэнэр болюулха ёһотойбди. Хэрбээ бэе бэе тээшээ ядерна ракетэнүүдые ябуулаад байгаа һаа, тохёолдожо болохо һүртэ аюулые зайсуулхын тулада бүхы юумэ хэхэ хэрэгтэй» гэжэ тэрэ хэлээ.

Советскэ Союз тушаа Холбоото Штадуудай зарим хүнүүд һэжэгтэйгээр хандадаг юм. Иигэжэ һэжэг түрэлгэ ойрын һара, жэлнүүдтэ бага болохо бэзэ гэжэ найдажа байһанаа Итон элирхэйлэн мэдүүлээ. Советскэ Союзтай, дэлхэйн бусад социалис оронуудтай наймаа эрхилэлгэдэ һаад ушаруулдаг хизаарлалтануудые Холбоото Штадууд һаяар болюулха бэзэ гэжэ мэдүүлээ.

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 17. ТАСС-ай корреспондент С. Лосев иигэжэ дамжуулна:

Индонезидэ Малайзиин гомдоһон гомдолые зүбшэн хэлсэжэ байһан Аюулгүйн Соведэй заседани дээрэ Норвегиин резолюциин проект яаралтайгаар табигдаа. Индонезиие гэмнэһэн проектын үүсхэлшэд болгохо гэжэ Заанай яһата эрье гэжэ оронойболон Мароккын түлөөлэгшэдые үгэдөө оруулха гэжэ баруун гүрэнүүдэй, хамагай түрүүндэ Англиин һэдэлгэнүүдэй буруу һүрэһэнэй һүүлээр Норвегиин резолюциин проект табигдаһан байна.

Норвегиин проект нэгэ талые хараһан, тэрэнэй правительствын оройдоошье хүлеэн абажа шадахаар бэшэ гээд Индонезиин гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Суджарбо тэмдэглэһэн байна. Малайзиин газар дээрэһээ хэдэн олон жэлэй туршa соо Индонезидэ эсэргүүгээр Британска империализмын хэдэг һүйдхэлтэ ябуулганууд болон харата аашануудые энэ проект анхаралда абанагүй гээд Суджарбо тэмдэглээ.

Арсалдагшадай хэлсээ хэжэ хоорондохи алгасалдаагаа бага болгохоор шиидхэбэри Совет гаргаһай гэжэ Индонезиин хүсэдэг байһые проектын авторнууд хэрэгсээгээгүй гээд тэрэ саашань заагаа. Шэнэ колониалис ёһоной федерациие, тэрэнэй «политическэ бэеэ даанхай байдалые» мэдэрһэн уялга Индонези абана гэжэ резолюциин проект соо хэлэгдэнхэй. Энээниинь Суджарбо буруушаагаа.

Зүүн-Урда Азида колониальна гүрэнүүдэй гэмээр эндэ тохёолдоһон эб найрамдалай хэрэгтэ аюултай, орёо бэрхэ оршон байдалые резолюциин проект оройдоошье хэрэгсээнгүй гараһан байна гээд СССР-эй түлөөлэгшэ Н. Д. Морозов, Чехословакиин түлөөлэгшэ Иржи Гаек заагаа.

Резолюциин түлөө 9 делегаци дуугаа үгөө, тэрэниие буруушаажа, Советскэ Союз Чехословаки хоёр дуугаа үгэһэн байха юм. Аюулгүйн Соведэй сааг үргэлжын гэшүүдэй нэгэнэй резолюциие буруушаажа дуугаа үгэһэн дээрэһээнь тэрэнь баталан абтаагүй.

Һаадгүйгөөр худалдаа наймаа эрхилхын түлөө

ВАШИНГТОН, сентябриин 18. (ТАСС). США-гай болон социалис оронуудай хоорондо худалдаа наймаа эрхилэлгэдэ һаад ушаруулдаг хизаарлалтануудые болюулхыень США-гай правительствые Америкын худалдаа наймаанай палатын президент Уолтер Кэри уряалһан байна. Хьюстондо (Техас штат) жэл бүриин арбадахи уласхоорондын выставкэ дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэрэ иигэжэ мэдүүлээ: Зүүн болон баруун оронуудай хоорондо худалдаа наймаан улам бүри үргэдэжэ байна. США хизаарлалтануудые хэхэеэ болёод, худалдаа наймаа үргэдхөө һаа, олзотожо шадаха байгаа. Зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи худалдаа наймаанда тогтоогдоһон хизаарлалтануудые США болюулха ёһотой гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Баруун оронуудта шэнэ һанамжанууд гарадаг боложо, сүлөөтэ наймаа эрхилхыемнай маанадые баадхана гээд Кэри хэлээ. «Бидэнэр Европын коммунис оронуудтай наймаа бүри үргэнөөр эрхилжэ шадахабди» гээд тэрэ мэдүүлээ.

Баруун Европын юрэнхы дэлгүүртэ ородог оронуудтай США-гай наймаа эрхилхэ хэрэгтэ бэрхэшээл тохёолдоно гээд худалдаа наймаанай палатын хүтэлбэрилэгшэ зааһан байна.

США-гай политическэ хүтэлбэрилэгшэд хадаа уласхоорондын худалдаа наймаанда нэмэлтэ бэрхэшээлнүүдые тохёолдуулхагүй, худалдаа наймаанда газаашалга хэхын орондо, тэрэниие зайсуулха шэнэ замуудые бэдэрхэ ёһотой гээд Кэри онсолон тэмдэглээ.

Редактор
Ц. О. ОЧИР[...]

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-[...] улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. р[...]тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—2[...] отделов: сельскохозяйственного производства и парти[...] жизни—47-59, 35 14, промышленного производства и пар[...]ной жизни—48 89 33-61 корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологич[...] —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсел[...]ров и писем—25—41, 38-30, информации—32 74 и о[...]дов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Со[...] Министров Бурятской АССР.

Н00224. Зак. № 7[...]

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной сентябриин 20.